T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLENDAM ÖZLEK

DANIŞMAN
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ SERPİL DEMİREZEN

AKSARAY 2019

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLENDAM ÖZLEK

DANIŞMAN
DR. ÖĞRETİM ÜYESİ SERPİL DEMİREZEN

AKSARAY 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (24) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Gülendam

Soyadı : ÖZLEK

Bölümü : Sosyal Bilgiler Eğitimi (Tezli Y.L.)

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi

İngilizce Adı : Determining the Views of Social Studies Teachers about Intangible Cultural Heritage Teaching

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Gülendam ÖZLEK

İmza:

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Gülendam ÖZLEK tarafından hazırlanan "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

İMZA

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Serpil DEMİREZEN

(Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD/Aksaray Üniversitesi)

Üye: Dr.Öğretim Üyesi Hatice GEDİK
(Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD/Aksaray Üniversitesi)

Üye: Doç.Dr. Deniz TONGA

(Sosyal Bilgiler Eğitimi ABD/Kırıkkale Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 12/06/2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 19/07/2019 tarih ve 2019/29-16 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin
Adı Soyadı

Gülendam ÖZLEK

İmza

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanması sürecinde öncelikle bilgi birikimi, akademik disiplini ve yaptığımız her görüşmede farklı bakış açılarıyla beni ve tezimi geliştiren değerli hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Serpil DEMİREZEN'e vermiş olduğu desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın gerçekleşmesine katkı sağlayan desteklerini esirgemeyen öğretmen arkadaşlarıma, özellikle yüksek lisans eğitimim boyunca bana desteğini her zaman gösteren değerli arkadaşım Hilal KELEŞ'e çok teşekkür ederim.

Araştırma sürecimin her aşamasında yanımda olan maddi ve manevi desteğini esirgemeyen ve bu süreçte kendimi stres altında hissettiğim durumlarda beni rahatlatmak ve motive etmek için elinden geleni yapan yol arkadaşım ve bu hayattaki iyikim olan Arda AKTAŞ'a her zaman yanımda olduğu için çok teşekkür ederim.

Beni hayatımın her alanında destekleyen ve hep ileriye odaklanmamı sağlayan ve eğitim hayatım boyunca bana hep inanan ve yanımda olan anneme, babama, kardeşime çok teşekkür ederim.

Bu araştırmamın Sosyal Bilgiler eğitimine destek vermesini ve bu alandaki araştırmalara bir yol gösterici olması dileklerimle.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRAS ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Gülendam Özlek, Aksaray 2019

ÖZET

Somut olmayan kültürel miras, yılların deneyimlerinden süzülerek gelebilmiş nesilden nesile aktarılan değerler bütünü olarak kabul edilir. Kültürel değerlerin içinde bulundukları toplum ile arasında derin bağları vardır. Kültürel miras bilinci oluşturma görevini Sosyal bilgiler dersi üstlenmiştir. Bu nedenle Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nın genel amaçlarından bazıları öğrencilerde kültürel miras bilinci oluşturmada önemlidir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Kırşehir il merkezinde görev yapan 20 Sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmış ve betimsel analiz kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras kavramını ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını açıklayabildikleri görülmüştür. Öğretmenler somut olmayan kültürel mirasın korunmasına ilişkin olarak geçmişimizi koruma görevimiz olduğunu öğrencilere belirtmemiz gerektiğinden ve kültürel ögelerimizin toplumu birleştirici rolleri olduğundan bahsetmişlerdir. Ortaokul öğrencileri için somut olmayan kültürel miras öğretiminin önemli olduğunu düşündükleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenler somut olmayan kültürel miras öğretiminde uygulamaya dönük çalışmalar yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir.

Bilim Kodu :11009

Anahtar Kelimeler : Sosyal bilgiler, kültürel miras, somut olmayan kültürel miras

Sayfa Adedi : 97

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi: Serpil DEMİREZEN

AKSARAY UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES

DETERMINING THE VIEWS OF SOCIAL STUDIES TEACHERS ABOUT INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE TEACHING

(M.A. Thesis)

Gülendam ÖZLEK, Aksaray, 2019

ABSTRACT

Intangible cultural heritage is regarded as a body of values filtered through years of experience and transmitted from generation to generation. Cultural values have deep connections with the society in which they exist. The duty of creating the cultural heritage awareness has been assumed by the Social Studies. Therefore, a part of the general goals of the Social Studies Curriculum concerns creating cultural heritage awareness in students. Accordingly, the purpose of this study is to reveal the views of teachers about teaching of intangible cultural heritage in Social Studies. The working group of the study was formed of 20 Social Studies teachers working in the city center of Kırşehir. The data of the study was obtained through semi-structured interview technique, and analyzed by using descriptive analysis. When the results of the study were evaluated in general, it was seen that Social Studies teachers were able to explain the concept of intangible cultural heritage and the elements of intangible cultural heritage. The teachers also mentioned about the necessity to specify our duty to protect our past in relation to the protection of intangible cultural heritage and about the role of our cultural elements in unifying the society. It was seen that the teachers considered the intangible cultural heritage education to be important for secondary school students. They also mentioned that practical studies should be carried out in intangible cultural heritage education in order to provide long-lasting and meaningful learning.

Science Code : 11009

Key Words : Social Studies, cultural heritage, intangible cultural heritage

Number of pages : 97

Supervisor : Lecturer Dr. Serpil DEMİREZEN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii

JÜRİ ONAY SAYFASI iii

TEŞEKKÜR iv

ÖZET v

ABSTRACT vi

İÇİNDEKİLER vii

TABLOLAR LİSTESİ xi

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ xii

BÖLÜM I 1

GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 1

1.2. Araştırmanın Amacı 3

1.3. Problem Cümlesi 3

1.4. Alt Problemler 3

1.5. Araştırmanın Önemi 3

1.6. Varsayımlar 5

1.7. Sınırlılıklar 5

1.8. Tanımlar 5

BÖLÜM II 6

KAVRAMSAL ÇERÇEVE 6

2.1. Kültür 7

2.2. Kültürel Miras 8

2.2.1. Kültürel Mirasın Önemi 9

2.2.2. Kültürel Miras Eğitimi 10

2.2.3. Sosyal bilgiler Dersinin Kültürel Miras Eğitimi Açısından Önemi 11

2.3. Somut Olmayan Kültürel Miras 12

2.3.1. SOKM Ögeleri 13

2.3.2. SOKM Korunması 15

2.3.3. Somut Olmayan Kültürel Miras Eğitimi 17

2.4. Sosyal bilgiler Öğretim Programında SOKM 18

2.4.1. Sosyal bilgiler Öğretim Programında Genel Amaçlar ve Öğrenme Alanlarında SOKM 18

2.4.2. Sosyal bilgiler Ders Kitaplarında SOKM Ögeleri 23

2.5. İlgili Araştırmalar 24

BÖLÜM III 27

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 27

3.1. Araştırma Modeli 27

3.2 Verilerin Toplanması ve Analizi 27

3.2.1 Veri Toplama Aracı 27

3.2.2. Veri Toplama Süreci 28

3.2.3. Verilerin Analizi 29

3.3. Çalışma Grubu 30

BÖLÜM IV 31

BULGULAR VE YORUMLAR 31

4.1. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, "SOKM" Kavramı Hakkındaki Görüşlerini İçeren Bulgular 31

4.2. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin "SOKM Öğretiminin Önemine" Yönelik Görüşlerini İçeren Bulguları 34

4.3. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler Öğretim Programındaki SOKM Konularının Öğretimine Yönelik Görüşlerini İçeren Bulgular..... 35

4.4. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin "Sosyal bilgiler Dersinin SOKM Eğitimine Katkısı" Hakkındaki Düşüncelerini İçeren Bulgular 37

4.5. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Korunması İçin Neler Yapılmalıdır? Sorusuna Verdikleri Cevaplara Yönelik Elde Edilen Bulgular..... 40

4.6. Sosyal bilgiler Öğretim Programı Çerçevesinde Somut olmayan Kültürel Miras Öğretimine yönelik Ne Tür Bilgiler ve Örnekler Aktarıldığına Yönelik Görüşleri İçeren Bulgular..... 41

4.7. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Farkındalığını Öğrencilerde Oluşturulmasına İlişkin Bulguları..... 43

BÖLÜM V 46

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER..... 46

5.1. Sonuç ve Tartışma 46

5.2. Öneriler..... 49

KAYNAKÇA 51

EKLER..... 55

EK-1. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI..... 56

EK-2. UYGULAMA İZNİ 59

EK-3. 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ 61

EK-4. 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ 64

EK-5. 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ 67

EK-6. 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABINDA SOKM ÖRNEKLERİ 72

EK-7. SOKM ÖGELERİ 78

ÖZGEÇMİŞ 81

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kültürel Miras Tablosu 9

Tablo 2. Türkiye'nin İnsanlığının SOKM Temsili Listesi 14

Tablo 3. SOKM Korunması Yolunda Atılan Adımlar 16

Tablo 4. Sosyal bilgiler Öğretim Programı'ndaki Kültürel Miras'a İlişkin Öğrenme Alanları ve Kazanımları 20

Tablo 5. 6. Sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programında Öğrenme Alanlarında SOKM'e İlişkin Kazanım Sayısı 21

Tablo 6. 7. Sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı 22

Tablo 7. Sosyal bilgiler Öğretim Programında Verilen SOKM'e İlişkin Kazanımların Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı 22

Tablo 8. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmelere İlişkin Bilgiler 30

Tablo 9. Öğretmenlerin SOKM Kavramına Yönelik Görüşleri 31

Tablo 10. Öğretmenlerin SOKM Oluşturan Unsurlara Yönelik İfadeleri 33

Tablo 11. Öğretmenlerin SOKM Öğretiminin Önemine ilişkin Görüşleri 34

Tablo 12. Öğretmenlerin Sosyal bilgiler Öğretim Programındaki SOKM Konularının Öğretimine Yönelik Görüşleri 36

Tablo 13. Öğretmenlerin Sosyal bilgiler Öğretim Programında Yer Alması Gerektiğini Düşündükleri SOKM Ögelerine Yönelik Görüşleri 37

Tablo 14. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler Dersi Kapsamında Hangi Değerlerin Kazandırıldığına Yönelik Görüşleri 39

Tablo 15. SOKM Korunması Hakkında Öğrencilere Verilecek Olan Bilgilere Yönelik Öğretmen Görüşleri 40

Tablo 16. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Farkındalığını Öğrencilerde Oluşturmak İçin Sosyal bilgiler Dersi Kapsamında Neler Yapılabileceğine Yönelik Görüşleri 43

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
SOKM	Somut Olmayan Kültürel Miras
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TDK	Türk Dil Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışma ile ilgili problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler, çalışmanın önemi, çalışmanın amacı, sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlar belirtilmiştir. Ayrıca konu ile ilgili araştırmalar ve kuramsal çerçeveye yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Yaşanılan dünyada geçmişten kalan, günlük hayatta karşılaşılan ya da gelecek zamana adanan çoğu şey oluşturulan kültürün bir parçası olmaktadır. Arkeolojik kazılarda binlerce yıl öncesinde kullanılan bir aletin bulunması ya da çok eski zamanlarda uygulanan bir davranışın günümüzde de devam ettirilmesi toplumların kültürel olarak kendini ifade etmelerine olanak sağlamaktadır (Pehlivan, 2015: 1).

Her uygarlık dil, kültür, tarih mirasıyla dünyada varlığını sürdürmektedir. Bireylerin toplumsallaşması, bu mirasın içinde gerçekleşir. Kültür varlıklarını da içeren miras duygusu geçmişte temel olarak simgesel bir biçim almış olsa da sürelilik gösterir (Çankaya, 2006: 8).

UNESCO 17 Ekim 2003 tarihli 32. Genel Konferansı'nda Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesini kabul etmiştir. Sözleşme TBMM'nin 19.06.2001 tarihli oturumunda oy birliği ile kabul edilmiş ve Türkiye taraf olmuştur. Somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesinin temel amacı; somut olmayan kültürel miras unsurlarının korunması için gerekli önlemlerin alınmasıdır. Sözleşme maddeleri incelendiğinde, özellikle 14. Madde'nin SOKM'nin korunmasında eğitime vurgu yaptığı görülmektedir:

Madde 14. Eğitim, Duyarlılığın ve Kapasitenin Güçlendirilmesi; Her Taraf Devlet, uygun tedbirlerle şu hususları gerçekleştirmeye gayret eder:

a) SOKM 'nin tanınmasını, buna saygı duyulmasını ve geliştirilmesini özellikle aşağıda belirtilen önlemlerle sağlamak:

(i) Toplumun genelini ve özellikle gençleri hedefleyen eğitici, duyarlılığı arttırıcı ve bilgilendirici programlar düzenlemek;

(ii) İlgili topluluklar ve gruplar içinde belirli eğitim ve yetiştirme programları düzenlemek (Web1).

SOKM sözleşmesinin 14. Maddesinde belirtildiği gibi SOKM'ün korunması ve geliştirilmesi için özellikle genç kuşakların bilinçlendirilmesi son derece önemlidir. Bu amaçla düzenlenecek eğitim programları, gençlerin SOKM konusunda duyarlılığını arttıracak ve bu mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasının güvencesi olacaktır.

İnsanların yaşamları boyunca oluşturdukları maddi ve manevi birikimleri kapsayan kültürel mirasa sahip çıkılması, insanlığın dünya üzerinde maddi olarak kendini göstermesi bakımından önemlidir. Her ne kadar çıkarılan kanunlar, imzalanan antlaşma ve sözleşmelerle kültürel miras korunmaya çalışılsa da bireyin öncelikle bu korumaya katkı sağlayacak bilgi, beceri, değer, bilinç ve sorumluluğa sahip olması gerekmektedir. Toplumu oluşturan bireylerin kültürel mirasın korunmasına ilişkin çaba harcamaları yapılan antlaşmalar, sözleşmeler ve çıkarılan kanunların daha kolay işler duruma gelmesine katkı sağlayacaktır. Bireylere SOKM ögelerinin tanıtılması, mirasın aktarımını ve kalıcılığını önemli oranda arttırmaktadır. Bu gerçekten yola çıkarak eğitime, ders programlarına ve ders kitaplarına önemli sorumluluklar düştüğü söylenebilir (Pehlivan, 2015: 28).

SOKM'ün gelecek kuşaklara aktarılması, SOKM'ün yaşatılması ve korunması bağlamında çok önemlidir. Genç kuşaklara eğitim sistemlerimiz içerisinde SOKM' nin önemi konusunda yeterli düzeyde bilgilendirme yapılıp kültürel mirasımızın ender bir değerde olduğu vurgulanmalı ve önemini anlamaları sağlanmalıdır (Renault (2008)'dan aktaran Yeşilbursa, 2011: 34).

Kültürel mirasa duyarlı bir eğitimin verilmesinde disiplinler arası bir yaklaşımla, bütün derslere önemli sorumluluklar düşmektedir. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersleri öğretim programlarında kültürel miras konusuna ayrı bir öğrenme alanı olarak yer verilmiştir. Bu noktadan hareketle bu dersler özel bir öneme sahiptir. Kültürel miras öğrenme alanı kapsamında bireylere kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması bilinci kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunun sosyal bilgiler dersinin önemli çalışma alanlarından biri olduğu söylenebilir (Pehlivan ve Kolaç, 2016: 661)

Sosyal bilgiler Öğretim Programları'nda hedeflenen bilgi, beceri ve değerlerin daha etkili şekilde kazandırılabilmesi noktasında öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Bu

noktadan hareketle bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine ilişkin görüşleri ele alınmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

SOKM konusunda planlı bir eğitimin sürdürülebilmesi için öğretmenlere önemli görev düşmektedir. Özellikle temel eğitim kapsamındaki derslerden sosyal bilgiler dersi SOKM unsurlarının ele alınabileceği en uygun derstir. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı; Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine ilişkin görüşleri nasıldır?

1.4. Alt Problemler

1. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM kavramı hakkındaki görüşleri nasıldır?
2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretiminin önemine ilişkin görüşleri nasıldır?
3. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler öğretim programındaki SOKM konularının öğretimine yönelik görüşleri nasıldır?
4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı hakkındaki düşünceleri nasıldır?
5. Sosyal bilgiler öğretmenleri SOKM korunması hakkındaki düşünceleri nasıldır?
6. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler öğretim programında SOKM öğretiminin niteliğine yönelik görüşleri nasıldır?
7. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM farkındalığının oluşturulmasına ilişkin görüş ve önerileri nasıldır?

1.5. Araştırmanın Önemi

Kültür, bir milletin dili, dini, tarihi, örfü, âdeti, sanatı ve manevi değerleriyle birlikte, onun tavır ve karakterinin bütününü kültür olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle, bir milleti diğerinden ayıran husus, onun "Millî Kültürü" dür. Millî kültürler, sahipleri tarafından yaşandığı müddetçe ayakta kalır ve gelişirler. Yüzyıllar, hatta bin yıllar içinde süzülüp gelen

ve devamlılık gösteren kültür değerleri, zaman içinde ancak muhteva kazanırlar (Çolak, 2008: 4). Milletler için millî kültür hayatî bir önem taşımaktadır. Zira uzun bir tarih içerisinden günümüze ulaşabilmiş her millet, bunu ancak millî kültürü sayesinde gerçekleştirebilir (Çolak, 2008: 9).

Millî kültür unsurları bir milletin millet olarak nitelendirilmesindeki en önemli hususdur. Bu nedenle tarihsel ve sosyo-kültürel bakımdan incelenmesi gereken önemli bir konu olarak kabul edilir. Sanayi İnkılâbından sonra üretimin artmasıyla başlayan ve günümüzde hız kazanarak ilerleyen sömürgecilik zihniyeti millî kültürleri hedef almaktadır. Bu nedenle günümüzde, kültürel değerlere daha çok sahip çıkmak, onları zamanın şartlarına uygun bir şekilde geliştirerek gelecek nesillere aktarmak gerekir (Doğan,2001:1340).

Sosyal bilgiler dersi ile kültürün kesişim alanı olan toplumsal yaşama katkı getirebilmek için Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler dersinde kültürel ögelerden yararlanması ve bu konuda araştırmalar yapması önemlidir (Deveci, 2009: 4).

Arıkan (2013) çalışmasında kültürel mirasa yönelik ilköğretim öğrencilerinin başarı düzeyleri ve tutumların cinsiyet, anne- baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu gibi çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Çengelci (2012) çalışmasını Sosyal bilgiler programında somut olmayan kültürel mirasa yönelik kazanım ve etkinliklere yer verilme durumunu belirlemek amacıyla yapmıştır. Gürkan (2015) SOKM ögelerinin Sosyal bilgiler ders kitaplarında ele alınmasını incelemiştir. Akhan (2014) Sosyal bilgiler öğretmenlerine SOKM öğretimi ile ilgili örnekler göstermek ve SOKM öğretimi ile ilgili öğretmenlerin görüşlerini ele almıştır.

Konuyla ilişkin literatür de incelendiğinde genel olarak kültürel miras eğitimi, kültürel miras ögeleri ve tutumların ortaya çıkarılması ve öğretmenlere SOKM öğretimi gibi konuların daha çok ele alındığı görülmüştür. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı hakkındaki görüşlerini ve SOKM'nin korunması konusunda öğrencilere nelerin aktarılacağı, SOKM eğitiminde hangi değerlerin kazandırıldığı gibi konular üzerinde çalışmaya rastlanmamıştır. Bu noktadan hareketle bu çalışma Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ve uygulanan yöntemin ve ele alınan soruların ortaya çıkaracağı sonuçlar bakımından önemlidir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şu şekildedir:

1. Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşme formundaki sorulara objektif ve samimi yanıtlar verdikleri,
2. Görüşme formunun hazırlanması sürecinde görüşlerine başvurulan uzmanların objektif ve samimi oldukları,
3. Kullanılan görüşme formunun çalışmanın amacına uygun olarak kullanıldığı varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir:

1. Bu çalışma Kırşehir il merkezindeki resmi ortaokullarda çalışan 20 Sosyal bilgiler öğretmeni ile
2. 2017-2018 eğitim öğretim yılı ile
3. Veri toplama amacıyla kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formuna verilen cevaplar ile
4. Konu ile ilgili ulaşılan kaynaklar ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Kültür: İnsanoğlunun maddi ve manevi olarak ürettiği herşey: Geleneleri, görenekleri, dili, dini, edebiyatı, giyimi, mimarisi, yemekleri vs olarak tanımlanır (Web 2).

SOKM: UNESCO tarafından; toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar biçiminde tanımlanmaktadır (Web 3).

UNESCO: İngilizce “United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization” kelimelerinin baş harfleri alınarak oluşturulmuş ve dilimizde "Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu" biçiminde karşılanmıştır (Web 4).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yaşanılan dünyada geçmişten kalan, günlük hayatta karşılaşılan ya da gelecek zamana adanan çoğu şey oluşturulan kültürün bir parçası olmaktadır. Arkeolojik kazılarda binlerce yıl öncesinde kullanılan bir aletin bulunması ya da çok eski zamanlarda uygulanan bir davranışın günümüzde de devam ettirilmesi toplumların kültürel olarak kendini ifade etmelerine olanak sağlamaktadır (Pehlivan, 2015: 1).

Kültür bir taraftan toplumu toplum yapan ögeleri oluştururken bir yandan da tek tek bireylerin yaşamlarını etkileyip toplumun kendisi olmaktadır. Çünkü bireyler toplumu oluşturmaktadır. Milli birlik ve beraberlik sağlayan bireyler toplumun oluşmasında etkilidir. Bireyler kültürlerini gelecek kuşaklara aktararak birlik ve beraberliklerini garanti etmiş olurlar. Kültür aktarımı bir millet için önemlidir. Milletlerin var olabilmesi için kültür aktarımı yapmaları gerekir. Eğitim ve dil bu var oluşa katkı sağlamaktadır. Eğitim içerisinde ortak tarih ve bilinç aşılanmakta genç kuşakların bulunduğu topluma uyum sağlayabilmesi için bilgiler, beceriler, değerler aktarılmaktadır (Güfta ve Kan 2011).

Kültür insanların maddi manevi ele aldığı her şeyin toplamını oluşturur. Milli birlik beraberliğin sağlanmasında kültürel geçmişimizin sağlam temelli aktarılması ile bugünümüz daha iyi anlaşılabilir bu noktadan hareketle en büyük görev eğitime düşmektedir. Bireyler eğitim kurumlarında bilinçlenerek ilerlemeli ve kültürel unsurlar eğitim ile aktarılarak yok olmanın önüne geçilmelidir. Eğitimin çeşitli alanları içerisinde kültürel unsurlarımızı en etkili bir şekilde aktarmamız gerekmektedir çünkü her birey kültürünü tanımalı bununla birlikte birliktelikleri sağlam temellere dayanabilir. Bireylerde kültür kavramı ailede başlayıp okullarda da ele alınarak daha sağlam bilgi düzeylerine ulaşmalarını sağlayıp kalıcı öğrenmelerle desteklemeli çünkü kültürel miras bir milletin ayakta kalmasında en temel ögedir.

Bireylerin toplum içerisinde etkili bir vatandaş olarak yetişebilmeleri noktasında ve içerisinde bulundukları kültürün bilgi ve deneyimini sağlama konusunda Sosyal bilgiler

dersi etkili olmaktadır (Çengelci, 2012: 188). SOKM'in gelecek nesiller için korunması, saklanması önemli görülen bir çalışma alanıdır. SOKM eğitimiyle birlikte bireyler hem kendi kültürlerini hem de başka kültürleri tanıma fırsatı bularak gelenek ve görenekleriyle gurur duymalarını sağlandığı için önemlidir (Avcı, 2016: 106).

2.1. Kültür

Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde oluşturulan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları sonraki kuşaklara aktarmada kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü olarak ifade edilmektedir (Web 2).

Bir toplumdaki inançlar, sanat ürünleri, ahlak kuralları, gelenek görenekler ve insanların yeteneklerinin toplamı kültür olarak bilinir. İnsanların yaşam tarzları ve sosyal problemlere karşı ürettikleri çözüm yolları da kültür olarak ifade edilir. O halde kültürü bireyler ve toplum oluşturmaktadır (Günay, 2005: 28).

Kültür zamana ve mekâna göre değişmektedir. Toplumları birbirinden ayırmada temel etkendir. Toplumsal kişiliğin oluşmasında etkilidir. İnsanların davranışlarını kontrol ederek onlara yön vermektedir. Kuşaktan kuşağa aktarılarak devamlılığı sağlanmaktadır (Tezcan, 1996).

Kültürün genel özelliklerine baktığımızda; her toplumun kültürü kendisine özgü ve millidir. Kültür dinamik bir yapıya sahiptir. Toplumun ortak malı olarak kabul edilir. Sürekliliğe sahiptir. Nesilden nesle aktarılan toplumsal bir mirastır. Varlığını bu şekilde sağlamaktadır. Kültür aynı zamanda kuşaktan kuşağa aktarılan genel geçer değerlerdir (Korkmaz, 2007: 18).

Kültürel değerler;

a) Başarı

b) Sorumluluk bilinci

c) Etik kurallara uyum

d) Bireysel yeterlilik ve bu yönde kişisel gelişim

e) Eşitlik

f) Özgürlük

g) Yaşamın ve insanlığın gereği haklara saygı

h) Topluluk oluşturabilmek

i) Kolektif üretim gibi birçok ögeyi barındırır (Çankaya, 2006: 11).

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak kültür insanların bir araya gelip ortak bir şekilde ortaya koydukları maddi manevi ögelerin toplamı olduğu söylenebilir. Her toplumun kendine özgün bir kültürü vardır çünkü toplumların gelenek görenekleri, örf adetleri, inanç durumları, yaşam şartları, olayları algılayış biçimleri, problemleri ele alışları farklık gösterir bu şekilde diğer toplumların kültürlerinden ayrışmalar oluşur ve bu da kültürel çeşitliliğin oluşmasında etkili olmaktadır. Toplumlar zamanla gelişmekte ve oluşan gelişmelerden bireyler etkilenmekte ve buna bağlı olarak oluşturulan kültürel ögeler de değişmektedir.

2.2. Kültürel Miras

Kültürel miras, insanın binlerce yıllık yaşam deneyiminin, aklının ve yaratıcılığının bugüne ulaşmayı başarmış kalıntıları olarak kabul edilir. Geçmişin izleri diye düşündüğümüzde, aklımıza önce arkeoloji ve tarih ile ilgili kalıntılar gelse de, kültürel miras; kimliğimizle, kültürümüzle, tarihimizle ilgili somut ve somut olmayan varlıkların ve değerlerin tümüdür. Kaleler, saraylar gibi anıt eserler, arkeolojik alanlar, tarihi kentler ve dokular, kültürel peyzajlar kadar dil, gelenek, dans, müzik, tören gibi yaşayan ama somut olmayan değerler de kültürel miras olarak kabul edilmektedir (Aksoy ve Enlil, 2012: 30).

İşçi, kültürel miras ile ilgili şu bilgileri vermiştir: İnsanların zamanla oluşturduğu bilgi, inanç ve değerlerin yanında somut objelerin toplamı kültürel miras olarak bilinir. Kültürel miras hem somut varlıkları hem de somut olmayan kültürel ögeleri kapsar. SOKM yalnızca içinde bulunulan topluma ait değil tüm insanlığa ait bir mirastır (İşçi, 2000: 29).

İnsanların oluşturmuş olduğu her türlü eserler ve bir topluma ait değerler bütünü geçmişten alınmış ve geleceğe miras bırakılmak istenmektedir. SOKM içerisinde insanlar tarafından oluşturulmuş her türlü nesne yer almaktadır. Gelecek kuşaklar için SOKM korunması çok önemlidir. Somut kültürel mirasa ait olan eserler tek ve özel olarak geçmişten günümüze kadar varlıklarını sürdürmektedirler. Kültürel miras, doğal ve insanların oluşturduğu somut varlıkların yanında bireylerin geçmişten aldıkları kültürü ve gelenekleri gelecek kuşaklara aktardıkları kültürel ögeleri de içine almaktadır (Web 1).

UNESCO ve benzeri kuruluşlar kültürel mirası 2'ye ayırmışlardır. Bunlar; Somut kültürel miras ve somut olmayan kültürel mirastır. Somut kültürel miras içerisinde taşınır kültürel miraslar –taşınmaz kültürel miraslar –sualtı kültürel mirası ve doğal miraslar yer alırken

SOKM‘de ise insanların zaman içerisinde oluşturup gelecek kuşaklara aktardıkları el sanatları, kutlamalar, müzeler, kütüphaneler gibi geniş bir alanı kapsamaktadır (Web 4).

Tablo 1. Kültürel Miras Tablosu

Kültürel Miras		
SOKM Miras	**Somut Kültürel Miras**	
Müzik	**Taşınır Kültürel Miras**	**Taşınmaz kültürel miras**
Törenler, Şölenler	Resimler	Anıtları
Gelenekler	Heykeller	Arkeolojik sitler
Görenekler	Kütüphane eserleri	Tarihi merkezler
El Sanatları Geleneği	Arşivler	Bina grupları
Tiyatro	Günlük eşyalar	Kültürel manzaralar
Edebiyat	Müzik aletleri	Tarihi parklar
Sözlü Gelenekler		Kanallar
Geleneksel oyunlar vb.		

Pehlivan (2015)’ten düzenlenerek aktarılmıştır.

2.2.1. Kültürel Mirasın Önemi

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar olan süreçte kültür politikaları ve eğitim kurumlarının yapmış olduğu uygulamalara bakıldığında birçok olumlu adım attıkları görülmüştür. Bu adımlar atılırken karmaşık ve zorlu bir süreçten geçilmiştir.Türkiye’nin zengin kültürel mirasına sahip çıkmamız gerekmektedir. Çünkü dünyadaki kültür politikalarına baktığımızda kültürel mirasa saygı, gelişmenin ön koşulu olarak karşımıza çıkmaktadır (Külcü, 2015: 29).

Ülkemiz toprakları zengin bir kültürel mirasa sahiptir ve binlerce yıllık çeşitli uygarlıklara ev sahipliğini yapmıştır. Ülkemizin zengin kültürel mirasına sahip çıkabilmek için büyük bir birikim ve sorumluluk gerekir (Külcü, 2015: 31). Buradan hareketle kültürel miraslarımıza sahip çıkarak bunun önemini bireylere aktararak kültürel miraslarımızın önemi konusunda bireylerde farkındalık oluşturabiliriz.

2.2.2. Kültürel Miras Eğitimi

Kültürel farkındalığın kazandırılmasında ve kültürel miras eğitiminin verilmesinde ilköğretim basamağı çok önemlidir. Öğrencilerin tarihini ve kültürün temel kavramlarını anlamaları amaçlanır (Özbaş, 2009: 706). Kültürel miras eğitimi verilirken somut kültürel mirasın öğretilmesi kadar SOKM'e yer verilmesi de büyük önem taşımaktadır. SOKM eğitimine ilköğretim kademesinde katkı sağlayacak derslerden biri de Sosyal bilgilerdir (Çengelci, 2012: 187).

Yabancı alan yazında kültürel miras eğitimi –Heritage Edu catıon olarak geçmektedir. İngiltere, İskoçya gibi ülkelerde 1900'lü yıllardan itibaren kullanılan bir terimdir. Tarihimizi ve kültürümüzü daha iyi kavrayıp anlayabilmeleri için kültürel miras eğitimi içerisinde çeşitli etkinlikler düzenlenebilir (Hunter, 1992: 4).

Avrupa ülkelerinde ve UNESCO tarafından kültürel miras eğitimi kullanılan bir terim olarak bilinmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise kültürel miras eğitimi ve kültürel miras kavramları çok nadir ve daha çok sosyal, kültürel, politik ve ideolojik sorunları ifade etmede kullanılmaktadır. Bununla birlikte kültürel miras eğitimi ve kültürel miras kavramları kültürel ve tarihsel kalıntılarımızı ifade etme anlamında daha çok arkeologlar ve bazı eğitimciler tarafından kullanılmaktadır (Yeşilbursa ve Barton (2011)'dan aktaran Dönmez ve Yeşilbursa, 2014: 430).

Kültürel miras eğitimiyle ilgili şunları söyleyebiliriz: Bireylerin tarihlerini ve kültürel miraslarını fark edebilmeleri, bilgi ve deneyim kazanmaları, yerel ve evrensellik arasındaki farkı anlamaları, geçmişin keşfedilmesi ile kendilerini gelecek için hazırlamaları, etkili ve bilinçli bir vatandaş yetiştirmeye katkı sağlamaktır (Wilhelm (2004)'dan aktaran Dönmez ve Yeşilbursa, 2014: 427).

Kültürel miras eğitimi, çocukların farklı zamanlarda yaşayan insanların ekonomik ve sosyal durumlarını anlamasını, teknik gelişmelerin izlerini sürmelerini de kapsar. Bu yüzden kültürel miras eğitimi, değişim ve süreklilik kavramlarını besleyerek, tarihsel ve kültürel deneyimlerimizdeki sürekliliği ve kültüre bağlılığı çocukların anlamalarını sağlamaktadır. Her toplum kendisini diğerlerinden ayıran bir geçmişe ve belleğe sahip olmakla birlikte farklı zamanları açıklayan kültürel miras eğitimi, toplumsal belleğin yapılandırıcı bir unsuru olarak karşımıza çıkar. Bunun yanında kültürel miras eğitimi ile çocukların sadece yerel mirası değil, aynı zamanda evrensel dünya mirasını da tanımaları ve korumalarından söz

etmek mümkündür. Bu anlamda kültürel miras ile ilgili eğitimi en iyi aktaracak ve öğrencileri bilgilendirecek ders, Sosyal bilgiler dersi olarak bilinir (Özbaş, 2009: 705).

Kültürel miras eğitimi, bir toplumun tarihi mimarlık, müzeler ve tarihi kentler, kültürel peyzajlar ve sokak görünümleri, şehitlikler, gelenekler, fotoğraflar, gazeteler, dokümanlar gibi objeleri içeren bütün yönlerinin korunmasını, takdir edilmesini ve öğrenilmesini içermektedir. Kültürel miras eğitiminin ilk ve en önemli basamağı kendi yaşadığı doğal ve inşa edilmiş çevrenin tarihi ve değeri konusunda, çocuğun kavrayışını ve bilgisini arttırmaktadır (Dönmez ve Yeşilbursa (2014)'dan aktaran Avcı, 2016: 106).

2.2.3. Sosyal bilgiler Dersinin Kültürel Miras Eğitimi Açısından Önemi

Araştırmacılar ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kültürel miras eğitiminde Sosyal bilgiler, Coğrafya, Tarih, Edebiyat, Vatandaşlık gibi derslerin etkili olduğunu aynı zamanda Fen Bilimleri ile de ilişkilendirilebileceğini vurgulamaktadır (Yeşilbursa, 2011: 85). Bu bağlamda, ilköğretim basamağında kültürel mirasa ilişkin bilincin kazandırılması görevini üstlenen derslerden biri de Sosyal bilgiler dersi olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler bireylerin toplumsallaşmasını sağlamada, çevre uyumu, işbirlikli hareket etme, empati kurabilme gibi beceriler ile çeşitli değerleri kazandırmada kültürden yararlanmaktadır (Deveci, 2009: 3). Duyarlı bir kültür eğitimini gerçekleştirebilmek için Sosyal bilgilerde sınıf içerisinde yapılan uygulamalarda saygı ve hoşgörünün egemen olmasıyla toplumdaki çatışmaların önüne geçilebilir. Bu sayede toplumda barış ve huzur dolu bir ortam oluşturulabilir (Deveci, 2009: 4).

Toplumlar kendi bireylerine kültürlerini tanıtmaya ve var olan kültürlerini geliştirmeye çaba gösterirler. Kültürleme görevini Sosyal bilgiler dersi üstlenerek kültürün aktarılmasında etkili olmuştur (Safran, 2011: 6). Değişen koşullara uyum sağlamak ve etkili bir vatandaş yetiştirebilmek için bireylere içinde bulundukları toplumun kültürünün aktarılması Sosyal bilgiler dersi ile sağlanmaktadır (Deveci, 2009: 17).

İlkokul ve ortaokulda SOKM öğretimine katkı verecek derslerden birisi de Sosyal bilgilerdir. Çünkü geçmişteki kültürel değerlere sahip çıkılmaz ise gelecek inşa edilemez. Bu bağlamda öğrencilere kültürel değerleri kazandırma, öğrencilerde kültürel değerlerle ilgili farkındalık oluşturma ve öğrencilerin kültürel değerlerine sahip çıkmanın yolu "etkili vatandaş" olmaktan geçer, bu da Sosyal bilgilerin en temel amacıdır. Sosyal bilgiler dersinde konuları öğrencilere aktarırken yaşamla bağdaştırma ve öğretim sürecinde çeşitli yöntem ve teknikler

kullanılarak ezber bir ders olmasının önüne geçilmiş olmaktadır. Müzeler ve tarihi alanlarda Sosyal bilgiler öğretiminde kavramların ve olayların öğretimindeki bilgiler ve elde edemeyeceği çeşitli deneyimlere ulaşmasını sağlayan bir derstir (Meydan ve Akkuş, 2014: 404).

2.3. Somut Olmayan Kültürel Miras

Somut kültürel miras çalışmalarının sonucunda SOKM kavramı ortaya çıkmıştır. 1946 yılında kurulan ve Türkiye'nin üye olduğu UNESCO somut kültürel mirası dünyada koruma çabasında en önemli aktör olmuştur. UNESCO'da 1972 'de kabul edilen "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi" temel noktasını oluşturmaktadır. Bununla daha önceleri insanlar tarafından oluşturulan alanların yanında, doğa ve doğa ile insan bir arada yaratılmış eserler ve SOKM'e ait eserlerde ele alınarak geliştirilmiştir. Toplulukların grupların çevreleriyle etkileşimlerine bağlı olarak nesilden nesle aktarılan bu miras devamlı olarak yeniden yaratılmakta ve onlara kimlik duygusu verilmektedir (Oğuz, 2013: 46).

"İnsanlar" tarafından yapılan ve yaratılan "kültür", "maddi ve manevi" olarak ayrılmaktadır. Ele aldığımız "SOKM" ikinci grupta yer alır. Dilimizde "somut" ve onun karşıtı olan "soyut" kelimelerinin yanında "somut olmayan" ifadesini kullanmamızın sebebi, UNESCO da hazırlanan sözleşme ve diğer belgelerde kullanılan İngilizce "Tangible" ve "Intangible" kelimelerinin Türkçe karşılıklarında yaşanan zorluktur. Zira "Tangible" kelimesi "somut" ile ifade olunmakla birlikte bunun karşıtı olan "intangible" ile "abstract" kelimelerinin ikisinin de "soyut" ile karşılanmasının yaratabileceği karışıklığın önüne geçebilmek için Dışişleri ve Kültür Bakanlıkları ile akademik alanlarda "intangible" karşılığı olarak "somut olmayan" ibaresi kullanılmıştır. Bu Sözleşmeyi ilk çeviren Halkbilimci Prof. Dr. Öcal Oğuz da bu ibareyi kullanmıştır. Söz konusu kültür mirasında destan, efsane, halk hikâyeleri, masallar, fıkralar, atasözleri, deyimler, bilmeceler, dua-beddualar, yeminler, doğum gelenekleri, gibi ögeler yer almaktadır (Akay, 2006: 39).

SOKM, yılların deneyimlerinden süzülerek gelebilmiş, nesilden nesle aktarılan bir değerler bütünü olarak kabul edilmektedir. Kültürel değerlerin içinde bulundukları toplum ile arasında derin bağları bulunur. SOKM yaşadığı toplumun kültür dokusunu oluşturmaktadır (Turan, 1990: 13).

SOKM: Toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar biçiminde ifade edilmektedir (Web 3).

UNESCO'ya (2003) göre; SOKM, sözlü gelenek ve anlatımlar (destanlar, efsaneler, halk hikâyeleri, vb.), gösteri sanatları (karagöz, meddah, kukla vb.), toplumsal uygulamalar, ritüeller (nişan, düğün, doğum, vb.), doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar, el sanatları (dokumacılık, nazar boncuğu vb.) gibi alanlarda oluşmaktadır.

Toplumdan topluma belirtilen tüm SOKM ögeleri farklılaşmaktadır. Her düzeydeki bireylerin ve insan topluluklarının dünyayı kavrayış şekillerini ifade etmelerine olanak sağlayan ve sürekli olarak yeniden yaratılan yol ve yöntemlerden oluşmaktadır (Artun, 1995: 41).

SOKM yalnızca içinde bulunduğu toplumun değil tüm insanlığın ortak mirasıdır. SOKM özellikleri şu şekildedir; İçgüdüsel veya kalıtımsal değil kalıplaşmış inançlar yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılır ve öğretilmektedir. Grup ve toplumların eseridir ve paylaşılmaktadır (İşçi, 2000: 29).

2.3.1. SOKM Ögeleri

Kültürel miras ögeleri açısından ülkemiz köklü bir geçmişe sahiptir. Geçmiş uygarlıkların bıraktığı tarihi eserler zenginliğimizi artırmaktadır. Yıllar boyunca kültürümüze ait olan unsurlar çeşitli milletlerin katkıları ve birikimleriyle günümüze kadar ulaşabilmiştir. Bizler bu değerli varlıklarımızı yani kültürel miras öğelerimizi doğru bir şekilde anlamak, kavramak ve koruma bilinci geliştirmek için yaşamalıyız (Bean, 1999).

UNESCO (2003), SOKM ögelerini SOKM Korunması Sözleşmesinin 2. maddesinde beş başlık olarak belirlenmiştir. SOKM ögeleri sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği olmak üzere beş başlık olarak yer alır. Bu başlıklar ve içerdiği kültürel ögeler ayrıntılı olarak sıralanmıştır (bkz: Ek 7).

SOKM'ün daha gözle görülür hale getirebilmesi ve önemi konusunda bilinçlenmeyi sağlamak ve kültürel çeşitliliğe saygı içerisinde diyalogu desteklemek için taraf devletlerin teklifi üzerine, insanlığın SOKM temsili bir listesi yıllar geçtikçe güncellenmekte ve yayımlanmaktadır (Web 5).

2008 – 2018 yılları arasında İnsanlığın SOKM temsili listesine Türkiye'den eklenen kültürel miras ögeleri Tablo 2'de verilmiştir. 2018 yılı itibariyle Türkiye'nin İnsanlığın SOKM temsili listesine kayıtlı 17 miras bulunmaktadır. Bu miraslar Tablo 2'de gösterilmiştir (Web 5).

Tablo 2. Türkiye'nin İnsanlığının SOKM Temsili Listesi

1-Meddahlık (2008)
2-Mevlevi Sema Töreni (2008)
3-Aşıklık Geleneği (2009)
4-Karagöz (2009)
5-Nevruz (2009)
6-Geleneksel Sohbet Toplantıları (2010)
7- Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010
8-)Alevi -Bektaşi Ritüeli Semah (2010)
9- Tören Keşkeği Geleneği (2011)
10-Mesir Macunu Festivali (2012)
11-Türk Kahvesi Kültürü ve Geleneği (2013)
12-Ebru: Türk Kağıt Süsleme Sanatı (2014)
13-Geleneksel Çini Ustalığı (2016)
14-İnce Ekmek Yapma ve Paylaşma Kültürü:Lavaş, Katırtma, Yufka (2016)
15-Bahar kutlaması:Hıdrellez (2017)
16-Islık Dili (2017)
17- Dede Korkut Mirası: Destan Kültürü, Halk Masalları ve Müzik (2018)

Web 5 (2019), sitesinden derlenerek aktarılmıştır.

Tablo 2'de Türkiye'nin SOKM Temsili Listesi 2008 yılında Meddahlık Geleneği ve Mevlevi Sema Törenleri ile başlamış ve 2008 yılından itibaren her yıl bu listeye yeni kültürel ögeler eklemeye de devam etmektedir. Tablo incelendiğinde, listede Meddahlık, Sema Gösterileri, Semah, Aşıklık Geleneği, Karagöz, Nevruz Yağlı Güreş, Türk Kahvesi, Mesir Macunu, Ebru Sanatı, Çini Ustalığı, İnce Ekmek Yapma, Bahar Kutlaması; Hıdrellez, Islık Dili, Dede Korkut Mirası: Destan Kültürü, Halk Masalları ve Müzik gibi kültürel ögelere de büyük önem verildiği ve koruma altına alındığı görülmektedir (Web 5).

Ayrıca 2017 yılında yapılan SOKM Hükümetlerarası 12. Olağan Toplantısı'nda Islık Dili UNESCO acil koruma gerektiren SOKM listesine kaydettirilmiştir. Islık dili; parmak, dil, diş, dudak ve yanaklar yardımıyla oluşan "ıslık"ın, kelime değeri kazanmasıyla kurulan iletişim olarak tanımlanmıştır (Web 5).

2.3.2. SOKM Korunması

UNESCO, SOKM korunması konusunda kararların alınmasında ve uygulanmasında etkili bir kurumdur. UNESCO 1945' te yürürlüğe girerek Paris merkezli olmak üzere eğitim, bilim ve kültür alanlarında uluslararası işbirliğini sağlamak için kurulmuştur. UNESCO, 17 Ekim 2003'te Paris'te yapılan 32. Genel Konferansında SOKM korunması sözleşmesini kabul etmiştir. SOKM' nin korunması sözleşmesini TBMM'de oy birliği ile 19 Ocak 2006 tarihinde kabul etmiş ve Türkiye bu sözleşmeye 27 Mart 2006 tarihinde taraf olmuştur (UNESCO, 2003).

SOKM korunması sözleşmesini UNESCO içeriğini şu şekilde belirtmiştir: SOKM Korunması Sözleşmesi 40 maddeden oluşmaktadır. "I. Genel Hükümler" bölümünde I. maddesinde sözleşmenin şu amaçları yer almıştır. Bunlar:

a) SOKM'ü korumak,

b) İlgili toplulukların, grupların ve bireylerin SOKM'i saygı göstermek;

c) SOKM'ün önemi konusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyarlılığı arttırmak ve karşılıklı değerbilirliği sağlamak;

d) Uluslararası işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamak (Web 1).

2.madde tanımların yer aldığı bölümdür. SOKM'nin hangi alanlarla ilgili olduğu 2.paragrafta belirlenmiştir. Bunlar;

a) Sözlü gelenekler ve anlatımlar,

b) Gösteri sanatları,

c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler,

d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar,

e) El sanatları geleneği olarak belirlenmiştir (Web 1).

SOKM sözleşmesi 40 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler içerisinde 14. madde bizim için önem arz etmektedir çünkü bu maddeden hareketle çalışmamız oluşturulmuştur.

14.Madde:

> Eğitim, Duyarlılığın ve Kapasitenin Güçlendirilmesi; Her Taraf Devlet, uygun tedbirlerle şu hususları gerçekleştirmeye çalışır:
>
> a) SOKM tanınmasını, buna saygı duyulmasını ve geliştirilmesini özellikle aşağıda belirtilen önlemlerle sağlamak:
>
> (i) Toplumun genelini ve özellikle gençleri hedefleyen eğitici, duyarlılığı arttırıcı ve bilgilendirici programlar düzenlemek;
>
> (ii) İlgili topluluklar ve gruplar içinde belirli eğitim ve yetiştirme programları düzenlemek;
>
> (iii) SOKM korunması için özellikle yönetim ve bilimsel araştırma gibi alanlarda kapasite güçlendirici etkinlikler düzenlemek;
>
> (iv) Bilginin kuşaktan kuşağa geçişini okul dışı olanaklarla sağlamak;
>
> b) Kamuoyunu bu mirasa yönelen tehditler ve işbu sözleşme gereğince yapılan etkinlikler konusunda bilgilendirmek;
>
> c) SOKM'ın anlatımı için gerekli olan doğal alanların ve belleğe ilişkin mekânların korunması için eğitim verilmesini teşvik etmek (Web 1).

Kültürel mirasın korunmasında Türkiye'de sorumlu ana kurum Kültür ve Turizm Bakanlığıdır. Geleneksel kültür mirasını halk bilimi sistemleri ile araştırmak incelemek, derlemek, arşivlemek ve yayımlamak sureti ile bu müdürlüğe bağlı; Gelenek görenek inançlar şubesi, el sanatları şubesi, halk müziği ve oyunları gibi müdürlüklerin çalışmaları ile SOKM korunmasına hizmet etmektedirler (Web 6).

Tarihsel süreç içinde değerlendirildiğinde, SOKM' nin korunmasına giden yolda alınan ve uygulanan kararlar yaklaşık 30 yıllık bir süreci kapsamaktadır.

Tablo 3. SOKM Korunması Yolunda Atılan Adımlar

1972	Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi
1973	Bolivya Deklarasyonu
1989	Geleneksel ve Popüler Kültürün Korunması Tavsiye Kararı
1994	Yaşayan İnsan Hazineleri
1997	İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Başyapıtları Programı
2003	SOKM Korunması Sözleşmesi
2005	Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesi

Tablo 3'te görüldüğü gibi 1972 yılında başlayan bu süreç, önemli kararlara imza atılarak 2005 yılına kadar gelmiştir. SOKM'ün derlenmesi, belgelenmesi ve sergilenmesi ile ilgili gerçekleştirilen çalışma ve etkinlikler koruma anlamında önem taşır.

SOKM Sözleşmesi'nde (2003) koruma teriminin SOKM'ün yaşaya bilirliğini güvence altına alma anlamına geldiği buna kimlik saptaması, belgeleme, araştırma, muhafaza, koruma, geliştirme, güçlendirme ve özellikle okul içi ya da okul dışı eğitim aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarma olduğu kadar bu kültürel mirasın değişik yanlarının canlandırılmasının da dâhil olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesinde de (2005) kültürel çeşitliliğin insanlığın belirleyici bir niteliği olduğuna, insanlığın ortak mirasını oluşturduğuna, herkesin yararı için değer verilmesi ve içerikleriyle birlikte korunması gerektiğine sürdürülebilir kalkınma bağlamında dikkat çekilir (Web 7).

İnsanların yaşamları boyunca oluşturdukları maddi ve manevi birikimleri kapsayan kültürel mirasa sahip çıkılması, insanlığın dünya üzerinde maddi olarak kendini göstermesi bakımından önemlidir. Her ne kadar çıkarılan kanunlar, imzalanan antlaşma ve sözleşmelerle kültürel miras korunmaya çalışılsa da bireyin öncelikle bu korumaya katkı sağlayacak bilgi, beceri, değer, bilinç ve sorumluluğa sahip olması gerekmektedir. Toplumu oluşturan bireylerin kültürel mirasın korunmasına ilişkin çaba harcamaları yapılan antlaşmalar, sözleşmeler ve çıkarılan kanunların daha kolay işler duruma gelmesine katkı sağlayacaktır. Bireylere SOKM ögelerinin tanıtılması, mirasın aktarımını ve kalıcılığını önemli oranda arttırmaktadır. Bu gerçekten yola çıkarak eğitime, ders programlarına ve ders kitaplarına önemli sorumluluklar düştüğü söylenebilir (Pehlivan, 2015: 28).

2.3.3. Somut Olmayan Kültürel Miras Eğitimi

İnsanların yaşamları boyunca oluşturdukları maddi ve manevi birikimleri kapsayan kültürel mirasa sahip çıkılması, insanlığın dünya üzerinde maddi olarak kendini göstermesi bakımından önemlidir. Her ne kadar çıkarılan kanunlar, imzalanan antlaşma ve sözleşmelerle kültürel miras korunmaya çalışılsa da bireyin öncelikle bu korumaya katkı sağlayacak bilgi, beceri, değer, bilinç ve sorumluluğa sahip olması gerekmektedir. Toplumu oluşturan bireylerin kültürel mirasın korunmasına ilişkin çaba harcamaları yapılan antlaşmalar, sözleşmeler ve çıkarılan kanunların daha kolay işler duruma gelmesine katkı sağlayacaktır. Bireylere SOKM ögelerinin tanıtılması, mirasın aktarımını ve kalıcılığını önemli oranda arttırmaktadır (Pehlivan, 2015: 28).

Kültürümüzün korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında birçok paydaş etkilidir. Bu paydaşlar içinde en önemlisi eğitim sistemidir (Selanik Ay ve Kurtdede Fidan, 2013: 1138).

Eğitim programlarında kültürel miras ile ilgili etkinlik ve konulara yer vermenin katkılarını Amerikan halk yaşamı merkezi (American Folklife Center) şu şekilde ele almıştır: Bireylerin disiplinler arası öğrenmelerine, sunum becerilerini geliştirmelerine, aileleriyle, komşularıyla ve toplumdaki diğer kişilerle iletişim kurmasını sağlamaktadır. Vatandaşlık açısından farkındalık oluşturmada etkilidir. Bireylerin özsaygılarını geliştirmelerini ve kendileri, kültürel mirasları ve toplumları ile gurur duymalarını sağlamaktadır. Kültürel çeşitliliğe hoşgörü ile bakılmasını ve kültürel bilgileri yorumlama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme gibi çeşitli beceriler kazandırmaktadır (Selanik Ay ve Kurtdede Fidan, 2013: 1138).

MEB(2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programı incelendiğinde Kültür ve Miras adıyla bir öğrenme alanı yer almıştır. Programda kültür ve mirasla ilgili şu açıklamalar yer alır:

> Temelde tarih odaklı olan bu öğrenme alanı kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir. Türk kültürünü oluşturan temel ögelerden hareketle kültürün korunması ve geliştirilmesini sağlayacak bir millî bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Böylece öğrenciler kültürel ögelerin, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikler olduğunu kavrayacaktır. Bunun yanında kültürümüzün dünya kültürel mirasının renklenmesine ve zenginleşmesine katkı sağladığı kavratılır (MEB,2018).

Program incelendiğinde özellikle Sosyal bilgiler aracılığıyla kültürümüzün çeşitliliği, kültürel ögelerin korunması ve önemine ilişkin farkındalık oluşturmada ve bu bilinci benimseyen kuşaklar yetiştirmede öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Selanik Ay ve Kurtdede Fidan, 2013: 1138).

2.4. Sosyal bilgiler Öğretim Programında SOKM

2.4.1. Sosyal bilgiler Öğretim Programında Genel Amaçlar ve Öğrenme Alanlarında SOKM

Sosyal bilgiler dersinin bireylerin ve onun yaptıklarını ele alması, toplumsal olguları incelemesi ve kültürel miras konusunun Sosyal bilgiler dersinde işlenmesine zemin hazırlamıştır (Arıkan ve Doğan, 2013: 34).

Kültürel miras bilinci oluşturma görevini Sosyal bilgiler dersi üstlenmiştir. Bu nedenle öğretim programının genel amaçları öğrencilerde kültürel miras bilincini oluşturma ile ilgilidir (MEB, 2005). Sosyal bilgiler Öğretim Programının genel amaçları dikkate alındığında kültürel mirasın aktarımı açısından çok önemli bir ders olduğu görülmektedir.

Toplumda yaşayan insanların yaşayışı, ilişkileri, o toplumun kültürü, dünya toplumları içindeki yeri ile ilgili temel ve genel bilgilerin önemli bölümünü Sosyal bilgiler oluşturur.

Sosyal bilgiler, temel kültür ögelerini birçok alandaki çalışmalardan sağlanan bulgulardan disiplinler arası yaklaşımla seçip yoğurarak bilgileri içinde bütünleştirir (Sözer, 2008: 45).

İnsanlar yaşamda kimi değer, inanç ve sosyal ilişkileri öğrenerek toplumsal bir varlık haline gelir. Değerler insanlara kültür yolu ile aşılanmaktadır. Kültür ise, norm ve değerlerle bir anlam kazanır. Sosyal bilgiler dersinde farklılıklara karşı saygı, hoşgörü, yardımlaşma, misafirperverlik gibi pek çok değerin öğretiminin yapılması için kültür ve kültürel ögelerden yararlanmak gerektiği söylenebilir (Özalp (2005)'dan aktaran Deveci, 2009: 2).

Sosyal bilgiler öğretim programı aynı zamanda öğrenme alanlarından da oluşmaktadır. Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili beceri, tema, kavram ve değerlerin bir bütün olarak tanımlanmıştır (MEB, 2005). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan Kültür ve miras öğrenme alanında öğrenciler kültürün zamana ve mekâna göre değiştiğini kavrarlar. Ayrıca, milli bilincin oluşmasında önemli bir yere sahip olan kültürel unsurları ve gelişim süreçlerini kavrayarak, kültürel mirasın korunması ve yaşatılması konusunda duyarlılık kazanırlar. Bu öğrenme alanının içerik açısından, "İnsanlar Yerler ve Çevreler", "Bilim Teknoloji ve Toplum", "Birey ve Toplum", öğrenme alanları ile işbirliği içinde olacağı, tarih, coğrafya, arkeoloji, sanat tarihi, sosyoloji bilim dallarının temel kavramları kullanılacağı vurgulanarak disiplinler arası yaklaşım ön plana çıkarılmıştır (MEB, 2018). Bu doğrultuda, bu çalışmada "kültür ve miras" öğrenme alanının diğer öğrenme alanları ile iş birliği göz önüne alınarak sadece bu öğrenme alanına bağlı kalınmamıştır.

> Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde sekiz anahtar yetkinlik yer alır. Yetkinlikler, hayat boyu öğrenme kapsamında bireylerin kazanması beklenen yetkinlikler olarak bilinir. Bunlar arasında "Kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliği, kişinin doğuştan gelen kapasitesini kullanarak medya yoluyla bireysel ifade kadar sanat ve performans çalışmalarına değer verip keyif almasını içermektedir. Bu beceriler aynı zamanda kültürel faaliyetlerde sosyal ve ekonomik fırsatların farkındalığı, kişinin kendi yenilikçi yönünü ve diğerlerinin bakış açısını ifade etmeyi kapsamaktadır (MEB, 2018).

Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nın yapısı incelendiğinde; kültür, kültürel miras konularının öncelikli olarak Kültür ve Miras öğrenme alanıyla ilişkilendirildiği ve bu öğrenme alanını, İnsanlar Yerler ve Çevre, Birey ve Toplum, Bilim Teknoloji ve Toplum, Etkin Vatandaşlık, Üretim, Dağıtım ve Tüketim ve Küresel Bağlantılar öğrenme alanlarının takip ettiği görülmektedir (MEB, 2018). Sınıf düzeylerine göre MEB (2005) Sosyal bilgiler Öğretim Programı ile MEB (2018) Sosyal bilgiler Öğretim Programlarında kültürel miras ile ilişkilendirilen kazanımlar karşılaştırmalı şekilde Tablo 4' te verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal bilgiler Öğretim Programı'ndaki Kültürel Miras'a İlişkin Öğrenme Alanları ve Kazanımları

		2005 PROGRAMI	**2018 PROGRAMI**
Öğrenme Alanı	**Sınıf**	**Kazanımlar**	
Kültür ve Miras	**4.Sınıf**	1.Ailesi ve çevresindeki eşya ve nesnelerden hareketle değişim ve sürekliliğe dair kanıtlar gösterir. 2. Yaşadığı yerdeki doğal çevrenin ve kültürel unsurların korunmasının önemini savunur. 3.Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	**1.**Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar. **2.** Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan ögeleri araştırarak örnekler verir. **3.** Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.
	5.Sınıf	**1.**Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. **2.**Bireyler kendi kültürlerinin ve çevresindeki kültürel ögeleri benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. **3.**Bireylerin bir arada yaşamalarında kültürel değerlerin önemini açıklar.	**1.**Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî alanları, objeleri ve tarihi eserleri tanıtır. **3.** Bireyler kendi kültürlerinin ve çevresindeki kültürel ögeleri benzer ve farklı unsurlar açısından belirler. **4.** Bireylerin bir arada yaşamalarında kültürel değerlerin rolünü analiz eder.
	6.sınıf	**1.**Kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla olan bağlantısını değişim süreklilik açısından değerlendirir. **2.**Toplumlar arası etkileşimde uluslararası kültür, sanat, spor etkinliklerinin rolünü değerlendirir. **3.**Türk tarihinde kadının konumu ile ilgili örnekleri, kadın haklarının gelişimi açısından yorumlar.	**1.**Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine İlişkin çıkarımlarda bulunur. **2.** Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder. **3.** Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.
	7.sınıf	**1.**Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir. **2.**Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir. **3.**Türkiye Selçukluları döneminde Türklerin siyasal mücadeleleri ve kültürel faaliyetlerinin Anadolu'nun Türkleşme sürecine katkılarını değerlendirir.	**1.** Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar. **2**. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder. **3.** Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar. **4.**Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.

MEB (2005) ve MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programlarından derlenerek aktarılmıştır.

MEB (2005), Sosyal bilgiler Öğretim Programı ile MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'ndaki kültürel miras kazanımları incelendiğinde programların aynı noktaları

belirttiği görülmüştür. Sadece kazanımların ifade ediliş şeklinde bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. 6. Sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programında Öğrenme Alanlarında SOKM'e İlişkin Kazanım Sayısı

No	2005 Programı Öğrenme Alanları	SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı	2018 Programı Öğrenme Alanları	SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı
1	Birey ve Toplum	-	Birey ve Toplum	-
2	İnsanlar Yerler ve Çevreler	1	İnsanlar Yerler ve Çevreler	-
3	Kültür ve Miras	4	Kültür ve Miras	3
4	Bilim Teknoloji ve Toplum	-	Bilim Teknoloji ve Toplum	-
5	Üretim Dağıtım Tüketim	1	Üretim Dağıtım Tüketim	-
6	Güç Yönetim ve Toplum	-	Etkin Vatandaşlık	-
7	Küresel Bağlantılar	2	Küresel Bağlantılar	2
	TOPLAM	**8**		**5**

MEB (2005) ve MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programlarından derlenerek aktarılmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde MEB (2005), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda 6. sınıfa ait SOKM ile ilgili en çok kazanımın yer aldığı öğrenme alanı *Kültür ve Miras* (4)' tır. Bunu sırasıyla *Küresel Bağlantılar* (2*), İnsanlar Yerler ve Çevreler* (1) ve *Üretim, Tüketim, Dağıtım* (1) öğrenme alanlarının izlediği görülmektedir. *Güç Yönetim ve Toplum, Bilim Teknoloji ve Toplum, Birey ve Toplum*, öğrenme alanlarında SOKM ile ilgili herhangi bir kazanıma yer verilmediği görülmüştür.

Ayrıca MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda 6. sınıfa ait SOKM'e ilişkin yer verilen toplam kazanım sayısı beş olarak belirlenmiştir. SOKM ile ilgili kazanımları incelediğinde en çok kazanımın *Kültür ve Miras* (3) 'ta yer aldığı, bunu ikinci olarak *Küresel Bağlantılar* (2) takip etmiştir. *İnsanlar Yerler ve Çevreler, Üretim, Tüketim, Dağıtım, Birey ve Toplum, Etkin Vatandaşlık* öğrenme alanlarında SOKM ile ilgili herhangi bir kazanıma yer verilmediği görülmüştür. Eski programda kültürel mirasla ilgili olarak sekiz kazanım yer alırken yeni programda beş kazanım yer almış bu durum kültürel miras ile ilgili kazanım sayılarının azaltıldığını göstermektedir.

Tablo 6. 7. Sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı

No	2005 Programı Öğrenme Alanları	SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı	2018 Programı Öğrenme Alanları	SOKM İle İlgili Kazanım Sayısı
1	Birey ve toplum	-	Birey ve toplum	-
2	İnsanlar yerler ve çevreler	1	İnsanlar yerler ve çevreler	-
3	Kültür ve miras	4	Kültür ve miras	3
4	Bilim teknoloji ve toplum	1	Bilim teknoloji ve toplum	-
5	Üretim dağıtım tüketim	1	Üretim dağıtım tüketim	-
6	Güç yönetim ve toplum	-	Etkin vatandaşlık	-
7	Küresel bağlantılar	1	Küresel bağlantılar	2
	TOPLAM	**8**		**5**

MEB (2005) ve MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programlarından derlenerek aktarılmıştır.

7. sınıf MEB (2005), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM'e yönelik kazanım sayısı sekiz olarak tespit edilmiştir. SOKM ile ilgili kazanımların en çok *Kültür ve miras* (4)' ta olduğu, bunu sırasıyla *İnsanlar Yerler ve Çevreler* (1), *Üretim Dağıtım Tüketim*(1), *Bilim Teknoloji ve Toplum* (1), *Küresel Bağlantılar* (1) öğrenme alanlarının izlediği görülmektedir. *"Birey ve Toplum"* ve *"*Güç Yönetim ve Toplum*"* alanlarında SOKM'e ilişkin hiçbir kazanım yer almamıştır.

Ayrıca 7. sınıf MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM'e ilişkin kazanımlar en çok *Kültür ve Miras* (3) ve *Küresel Bağlantılar* (2) öğrenme alanlarında yer almıştır. *Etkin Vatandaşlık, Birey ve Toplum*, *Üretim Dağıtım Tüketim, İnsanlar Yerler ve Çevreler ve Bilim Teknoloji ve Toplum* öğrenme alanlarında SOKM'e ilişkin hiçbir kazanıma yer verilmemiştir.

Tablo 7. Sosyal bilgiler Öğretim Programında Verilen SOKM'e İlişkin Kazanımların Sınıf Seviyesine Göre Dağılımı

	4. sınıf			**5.sınıf**		**6.sınıf**			**7.sınıf**		
	Kazanım	**Süre oranı**	**Ders saati**	**Kazanım**	**Süre oranı**	**Kazanım**	**Süre oranı**	**Ders saati**	**Kazanım**	**Süre oranı**	**Ders saati**
2005	5	13	14	6	16,6	7	20,4	22	8	27,8	30
				18							
2018	4	13	14	5	16,6	5	20,4	22	5	27,8	30
				18							

MEB (2005) ve MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programları'ndan derlenerek aktarılmıştır.

Tablo 7' de görüldüğü üzere; MEB (2005), Sosyal bilgiler Öğretim Programları'nda SOKM'e ilişkin kültürel miras öğrenme alanında 26 kazanım bulunmaktadır. En çok

kazanım 7.sınıfta yer almıştır. 4. sınıfta 5 kazanım, 5. sınıfta 6 kazanım yer alırken 6.sınıfta 7 kazanım yer almıştır. Ayrıca MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Program'larında SOKM'e ilişkin kazanım 19 olarak yer verilmiş ve bunun dağılımı 5. 6. ve 7. sınıflarda 5 'er kazanım olarak 4.sınıta ise 4 kazanım olduğu tespit edilmiştir. Yeni Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda sadeleştirme yapıldığı ve daha çok analiz ve sentez boyutunda kazanımlar ele alınmıştır.

Kültürel mirasa duyarlı bir eğitimin verilmesinde disiplinler arası bir yaklaşımla, bütün derslere önemli sorumluluklar düşmektedir. Özellikle Sosyal bilgiler ve Hayat Bilgisi dersleri büyük bir öneme sahiptir. Çünkü kültürel mirasa ayrı bir öğrenme alanı olarak yer vermişlerdir. Kültür ve miras, Sosyal bilgiler Öğretim Program'ında 4.-7. sınıflarda öğrenme alanı olarak yer almaktadır. Kültür ve miras öğrenme alanı kapsamında bireylere kültürel ögelerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bilincinin yerleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde; kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusunun Sosyal bilgiler dersinin önemli çalışma alanlarından biri olduğu söylenebilir (Arıkan (2012)'dan aktaran Pehlivan, 2015: 2).

> Sosyal bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın temel felsefesi yeni programda şu şekildedir: "Millî ve manevi değerleri merkeze alarak öğrencilerin kendi örf ve âdetleri çerçevesinde ruhsal, ahlâkî, sosyal ve kültürel alanlardan milli kimliklerinin gelişmesini temel alır ve Sosyal bilgiler Dersinin Öğretim Programı'nın genel amaçlarında Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri şeklinde belirtmişlerdir (MEB, 2018: 217).

2.4.2. Sosyal bilgiler Ders Kitaplarında SOKM Ögeleri

Bu çalışma kapsamında Sosyal bilgiler ders kitaplarındaki SOKM'ye ilişkin örnekler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 4.5.6.7.sınıf Sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiştir.

Sosyal bilgiler 4.sınıf (Tuna yayıncılık, 2018) ders kitabı SOKM ögeleri açısından incelendiğinde; SOKM ögelerinden Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller, Gösteri Sanatları, Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar ögeleri hariç diğer SOKM ögelerine yer verildiği tespit edilmiştir. En çok El Sanatları (4) ögesinin yer aldığı bunu Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi Uygulamalar (2) takip etmiştir. 4.sınıf Sosyal bilgiler ders kitabında SOKM ögeleri Milli Kültür Ögelerimiz, Dünya Farklılıklarla Güzel ve Farklı Kültürler konularında yer almıştır (bkz: Ek 3).

Sosyal bilgiler 5.sınıf (Anadol yayıncılık, 2018) ders kitabı SOKM ögeleri açısından incelendiğinde; SOKM ögelerinden Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar ve Gösteri Sanatları

hariç diğer SOKM ögelerine yer verildiği tespit edilmiştir. En çok Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller (4) bunu Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi Uygulamalar (2), El Sanatları (2) takip etmiştir. 5.sınıf Sosyal bilgiler ders kitabında SOKM ögeleri Kültürümüzü Tanıyalım ve Geçmişten Günümüze Kültürümüz ve Kültürel Zenginliğimiz konularında yer almıştır (bkz: Ek 4).

Sosyal bilgiler 6.sınıf (MEB, 2018) ders kitabı SOKM ögeleri açısından incelendiğinde; SOKM ögelerinden Gösteri Sanatları hariç diğer 4 SOKM ögesine yer verildiği tespit edilmiştir. En çok Sözlü Gelenekler ve Anlatım (6) ögesinin olduğu bunu Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller (5), Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar (4) ve El Sanatları Gelenekleri (1) takip etmiştir. 6.sınıf Sosyal bilgiler ders kitabında SOKM ögeleri Destan ve Yazıtlarla Türkler ve Yeni Yurt Anadolu konularında yer almıştır (bkz: Ek 5).

Sosyal bilgiler 7.sınıf (MEB, 2018) ders kitabı SOKM ögeleri açısından incelendiğinde; SOKM ögelerinden beş tanesininde yer aldığı bilgisine ulaşılmıştır. En çok Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar (4) bunları sırasıyla Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar (4), Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller (3), El Sanatları Gelenekleri (2) ve Gösteri Sanatları (1) ögelerinin takip ettiği bilgisine ulaşılmıştır. 7.sınıf Sosyal bilgiler ders kitabında SOKM ögeleri Osmanlıdan Kalan Mirasımız, İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın konularında yer almıştır (bkz: Ek 6).

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde kültürel miras, somut ve SOKM'e ilişkin yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Gürkan'ın (2015), Sosyal bilgiler ders kitaplarını SOKM ögeleri açısından ele aldığı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesini kullanmıştır. Araştırma sonunda 4. Sınıftan 7.sınıfa kadar olan ders kitaplarında SOKM ögelerine yer verildiği ancak 6. sınıf ders kitabında diğer ders kitaplarına göre SOKM ögelerinin daha az yer aldığı, SOKM'in bütün boyutlarına değinilmediğini belirtmiştir. Ayrıca, araştırma sonunda ders kitaplarında görsel verilerin olduğu, daha çok geleneksel vurgusunun yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

> Akhan (2014), çalışmasında Sosyal bilgiler öğretmenlerine SOKM öğretimine ilişkin örneklere yer vermiş ve SOKM öğretimi ile ilgili görüşlerini tespit etmiştir. Öğretmenlerin SOKM hakkında bilgi sahibi olduklarını, SOKM'ü Sosyal bilgiler dersi ile bağdaştırabildiklerini, Sosyal bilgiler öğretmenleri için SOKM öğretiminin ilkokul ve ortaokul kademesinde verilmesinin öğrenciler için önemli görüldüğü bilgisine ulaşmıştır. Bu çalışmada Sosyal bilgiler öğretmenlerinin kendilerini ve Sosyal bilgiler Öğretim Programını SOKM öğretimi açısından yeterli bulmadıkları belirlenmiştir.

Çençen ve Berk (2014), Türk halk kültürüne 6. ve 7. sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda nasıl yer verildiğini ortaya koymayı amaçlayan çalışmalarında doküman incelemesi yapmışlardır. Araştırma sonucunda 6.sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programında yer verilen Türk halk kültürü ögeleri ile ilgili kazanımlara ilişkin verilen etkinliklerin dağılımlarının ve oranlarının homojenlik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

> Çiçekoğlu (2014), çalışmasında SOKM'ün taşıyıcıları olarak Rize el sanatları ustaları ile görüşmeler yapmış, alan araştırması ile belirlenen ustaların yaptıkları çalışmalar fotoğraf ve video kaydı ile kayıt altına alınmıştır. Araştırma da Rize el sanatları geçmişten günümüze kadar değerlendirilmiştir. Küreselleşme, teknolojik gelişmelerin getirdiği olumsuzluklar ve el sanatlarının üretiminde ortaya çıkan yozlaşma eleştirilmiştir. Türk el sanatlarının genel özelliklerine yer verilmiştir. Ustaların sanatlarını icra ediş teknikleri ve kullandıkları malzemeler anlatılmıştır. Sonuç olarak; el sanatlarına olan ilginin azalması ve aktarımın enönemli aracı olan usta-çırak ilişkisinin bitme noktasına geldiği gözlemlenmiştir.

Dönmez ve Yeşilbursa (2014), çalışmalarında kültürel miras eğitimi verilen öğrencilerin SOKM'e yönelik tutumlarında bir değişiklik olup olmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Deney grubuna kültürel miras eğitimi verilmiş kontrol grubu sabit tutulmuştur. Araştırma sonunda deney grubu öğrencilerinin somut kültürel mirasa ilişkin tutumlarının olumlu yönde değiştiği görülmüştür.

Koç (2014), çalışmasında Eskişehir'in 14 köy ve kırsalına gerçekleştirilen ziyaretlerle Eskişehir'in SOKM 'i ilişkin bir envanter çıkararak tanıtım faaliyetleri yapmayı ve Eskişehir kültürü ile ilgili kalıcı bir eser bırakmayı amaçlamıştır. Proje kapsamında oluşturulan ekiple birlikte yapılan alan araştırmaları kapsamında ziyaret edilen yerlerde yaşayan kişilerle bireysel görüşmeler yapılmış ve veriler toplanmıştır.

> Ünal (2013), halk kültürü ögelerinin Sosyal bilgiler kitaplarında ne ölçüde yer aldığını incelediği araştırmasında tarama modeli ve içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Gösteri sanatlarına ve toplumsal uygulama ögelerine daha fazla yer verdiğini ancak el sanatları ve sözlü anlatım ögelerine hiç yer verilmediğini belirtmiştir.

Çengelci (2012), Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM'e ilişkin kazanım ve etkinliklere yer verilme durumunu belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında doküman incelemesi tekniği ile Sosyal bilgiler Öğretim Programını ele almıştır. Araştırma sonunda, SOKM'e ilişkin kazanım ve etkinlerin en fazla 7. sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda olduğunu ifade etmiş ve öğrenme alanları içinde Kültür ve Miras öğrenme alanın ardından en fazla kültürel ögelere ilişkin kazanımın Küresel Bağlantılar öğrenme alanında olduğunu belirtmiştir.

> Kaymakçı (2012), çalışmasında Sosyal bilgilerin doğasıyla ilgili öğretmenlerin görüşlerini ele almıştır. Bu bağlamda araştırmada resmi ilköğretim kurumlarında görev

yapan toplam 337 sosyal bilgiler öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Barr, Barth ve Shermis (1978) tarafından geliştirilen "Sosyal Bilgiler Tercih Ölçeği"nden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 16.00 programında betimsel analiz, bağımsız gruplar için t testi ve tek yönlü varyans analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda Sosyal bilgiler öğretmenlerinin en çok sosyal bilim olarak Sosyal bilgiler anlayışını benimsediği, öğretmenlerin Sosyal bilgiler yaklaşımı tercihlerinde ise cinsiyet ve mesleki deneyimin belirgin bir faktör olduğu, buna karşılık mesleki deneyimin etkileyici bir unsur olmadığı ortaya çıkmıştır.

Yeşilbursa (2011), çalışmasında Sosyal bilgiler dersinde miras eğitiminde öğrencilerin kültürel miras üzerindeki tutumlarının ve akademik başarılarının etki düzeyini incelemiştir. Karma yöntemin kullanıldığı çalışma sonunda miras eğitimi kapsamında ders işlenen deney grubunda öğrencilerin ön-test ve son-test puanlarına bakıldığında somut kültürel mirasa ilişkin tutumlarda bir pozitif yönde bir değişme yaşandığını belirtmiştir.

Gümüş ve Adanalı (2011), çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin tarihi ve kültürel mirasa karşı tutum ve davranışlarının ortaya çıkarılmasını amaçlamışlardır. Araştırma neticesinde öğrencilerde tarihi ve kültürel mirasa ilişkin tutum ve davranışların beklenen şekilde yer aldığı; ancak öğrencilerdeki bu tutumun, ilgi ve beğeninin ötesine geçemediğini belirtmişlerdir.

Akay (2006) SOKM ögelerle tarih konuları arasındaki ilişkiden bahsetmiştir. Şiir, hikâye, türkü, vb. SOKM ögelerinin tarihe kaynaklık eden unsurlar olduğunu, küreselleşmenin etkisiyle kültürel ögelerin yok olacağını ve kültürümüzdeki çeşitliliğin devamı için bu unsurların korunması gerektiğini belirtmiştir.

Çankaya (2006), çalışmasında müzecilikte SOKM'ün korunması fikrinin ortaya çıkış sürecini bu konuda alınan kararları ve müzelerin kurulmasına kadar geçen süreci ele almıştır. Çalışmada, SOKM'ün neden müzelenmesi gerektiği, bu konuda neler yapılabileceği, müzelerin SOKM'e sağlayacağı katkılar ve müzeler aracılığıyla bilgi akışının nasıl sağlanacağı üzerinde durulmuştur.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, genellikle kültürel miras eğitimi, kültürel miras ögeleri ve kültürel mirasa ilişkin tutumların ortaya çıkarılması üzerine çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Araştırmamızda Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda Sosyal bilgiler Öğretim Programı doğrultusunda SOKM konusunda görüşlerin ortaya çıkarılması için sorular oluşturulmuştur.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, verilerin toplanması ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgular günlük yaşamda farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir. Ancak bu durum olguları tümüyle anladığımızı açıklayamaz. Tümüyle yabancı olmamamıza karşın tam olarak kavrayamadığımız olguların araştırılması için uygun bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu araştırmada da, Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM olgusu hakkındaki algılarından yola çıkılarak Sosyal bilgiler eğitimi kapsamında SOKM eğitimi hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak amaçlandığından olgu bilim deseni kullanılmıştır.

3.2 Verilerin Toplanması ve Analizi

3.2.1 Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde Sosyal bilgiler dersi kapsamında SOKM öğretimine yönelik görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmış ve görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 74).

Görüşme sorularının hazırlanmasında izlenen adımlar aşağıda sıralanmıştır:

- SOKM eğitimi ve Sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili literatür taranmıştır.
- Sosyal bilgiler eğitimi alan uzmanları ve çalışma grubundan bağımsız 3 Sosyal bilgiler öğretmeninin somut olmayan kültürel miras eğitimine yönelik görüşleri alınmıştır.
- Alan uzmanları ve öğretmenlerin görüşleri ile literatürden derlenen bilgiler doğrultusunda soru havuzu oluşturulmuştur. Soruların yazılmasında; Yıldırım ve Şimşek (2008)'in sıraladığı görüşme formu hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler; kolay anlaşılabilecek sorular yazma, odaklı sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, çok boyutlu soru sormaktan kaçınma, alternatif sorular ve sondalar hazırlama, farklı türden sorular yazma, soruları mantıklı bir biçimde düzenleme ve soruları geliştirme olarak belirtilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 128).
- Görüşme sorularının amaca hizmet etmesi, içeriği yansıtması ve sorulma sırasına ilişkin olarak 2 alan uzmanının görüşü alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda 3 soru içeriği daha net yansıtabilmesi için değiştirilmiş, 1 soru iptal edilmiş, alternatif sorular ve sondalar eklenmiştir.
- Görüşme sorularının Türkçe dilbilgisi ve anlatım yönünden doğruluğunun kontrol edilmesi amacıyla 2 dil uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Alınan dönütlere göre düzeltmeler yapılmış, aynı anlama gelen sorular çıkarılmıştır.
- Görüşme sorularının anlaşılırlığını sınamak için asıl uygulamadan önce çalışma grubunda yer almayan 2 Sosyal bilgiler öğretmeni ile görüşülmüştür. Ön görüşme bulgularına dayalı olarak 2 sorunun ifade biçiminin değiştirilmesine ve 1 sorunun formdan çıkarılmasına karar verilmiştir.
- Hazırlanan görüşme formu son kez alan uzmanları ile paylaşılarak uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

3.2.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama sürecine başlamadan önce Aksaray Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve uygulamanın yapılacağı Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır (bkz: Ek 1 ve Ek 2). Daha sonra çalışma grubu olarak belirlenen Sosyal bilgiler öğretmenlerinden görüşme yeri ve saati konusunda randevu alınarak görüşmelere başlanmıştır. Görüşmeler

öğretmenlerin görev yapmakta oldukları okullarda, okul idaresinin uygun gördüğü, görüşme yapılan öğretmenin ve araştırmacının dikkatinin dağılmayacağı bir ortamda yapılmıştır. Görüşme zamanı olarak genellikle öğretmenler boş dersleri, öğlen tatillerini ve ders bitimindeki zamanları tercih etmişlerdir. Görüşmelere başlarken araştırmacı ilk olarak kendisini tanıtmış ve çalışmanın amacını açıklamıştır. Görüşmenin tahmini süresi 15 dk olarak belirlenmiş ve çalışmaya katılan öğretmenler görüşme sorularını form üzerine yanıtlayıp araştırmacıya teslim etmişlerdir.

3.2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizin amacı, nitel araştırma sürecinde ulaşılan bulguların düzenlenip yorumlanarak okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla veriler öncelikle sistematik bir şekilde betimlenir. Ardından yapılan betimlemeler açıklanarak yorumlanır, veriler arasındaki sebep-sonuç ilişkileri ortaya koyularak sonuca ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşme sorularına verdikleri cevaplardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008) betimsel analizin kullanıldığı araştırmalarda görüşülen kişilerden doğrudan alıntılara yer verilmesinin ve bunlara dayalı sonuçlara ulaşılmasının geçerlik için önemli olduğunu belirtmişlerdir. Doğrudan alıntılarda çalışma grubundaki her öğretmene bir numara verilmiş ve alıntı yapılan öğretmen Ö1, Ö2, Ö3… şeklinde gösterilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada elde edilen verilerden uygun olanları, öğretmen cevaplarındaki sıklığı belirlemek amacıyla sayısallaştırılarak frekanslarla birlikte sunulmuştur.

Verilerin analizinde çalışmayı yürüten araştırmacı haricinde bir uzmandan da yardım alınmıştır. Öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri cevaplar araştırmacı ve uzman tarafından incelenmiş, *görüş birliği* ve *görüş ayrılığı* olan hususlar belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplaması için Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen formül kullanılmıştır.

Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)

Hesaplama sonucunda kodlamaların güvenirliği yüzde 91 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlik hesaplamasının %70'in üzerinde çıkması, araştırmalar için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Hesaplama sonunda elde edilen sonuç araştırma için güvenilir kabul edilmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2017/2018 eğitim öğretim yılında Kırşehir il merkezinde resmi ortaokullarda görev yapmakta olan 20 Sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem ve mezun oldukları bölüme ilişkin bilgiler Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Çalışma Grubunda Yer Alan Öğretmelere İlişkin Bilgiler

Bilgiler		N
Cinsiyet	Kadın	14
	Erkek	6
Mesleki Kıdem	1 – 5 yıl	3
	6 – 10 yıl	8
	11 – 15 yıl	5
	16 – 20 yıl	3
	20 yıl ve üzeri	1
Mezun Oldukları Bölüm	Eğitim Fakültesi Sosyal bilgiler Öğretmenliği	12
	Fen Edebiyat Fakültesi – Tarih	4
	Fen Edebiyat Fakültesi – Coğrafya	3
	Diğer	1

Tablo 8'de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin bilgileri incelendiğinde 14 kadın, 6 erkek öğretmenin araştırmaya katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan 20 öğretmenin üçü 1 -5 yıl, sekizi 6 -10 yıl, beşi 11 -15 yıl, üçü 16 - 20 yıl ve bir öğretmen de 20 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir. Çalışma grubunda Sosyal bilgiler Öğretmenliği mezunlarının yanı sıra Fen Edebiyat Fakültesi Tarih ve Coğrafya alanlarından mezun öğretmenler de bulunmaktadır. Tabloda "Diğer" olarak ifade edilen öğretmen ise görüşmede Ziraat Fakültesi mezunu olduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, "SOKM" Kavramı Hakkındaki Görüşlerini İçeren Bulgular

Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, "SOKM" kavramı hakkındaki görüşleri Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin SOKM Kavramına Yönelik Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
Nesilden nesle aktarılan değerler	11
Gelenek -görenek ve adetler	10
Toplumların yaşayış biçimleri ve alışkanlıkları	6
Kültürel değerler	3
Geçmişten günümüze kalan tecrübe ve bilgi birikimi	3
Kültürel mekânlar	2
Bu benim mirasımın bir parçasıdır diyebildiğimiz her şey	1
Elle tutulamayan gözle görülemeyen şeyler	1
Bizi biz yapan değerlerimiz	1

Tablo 9 'a göre çalışma grubundaki öğretmenlerin "*SOKM kavramı nedir?"* sorusuna verdikleri yanıtları incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla (f=10) SOKM kavramını "*gelenek -görenek ve adetler"* şeklinde açıkladıkları görülmektedir. Öğretmenler gelenek ve görenekleri içselleştirilmiş bir kültürlenme süreci olarak ifade etmişlerdir. Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

"SOKM geçmişten günümüze kalan birey ve topluluklara ait bilgi, beceri birikimi, gelenek görenek örf ve adet gibi kuşaktan kuşağa aktarılan miras türüdür." (Ö2)

"SOKM örf, adet, töre ve el sanatları, kültürel yaşamın parçası olan her şeydir." (Ö7)

"Toplumların kültür ögelerini temsil eden çeşitli uygulama, ritüel, değerler, SOKM'yi oluşturur." (Ö11)

“SOKM insanların tarihleri boyunca gerek yaşamış oldukları coğrafya gerekse iklim şartları ve inanç yapılarına bağlı olarak ortaya çıkarmış oldukları yaşayış biçimleri ve alışkanlıklarıdır denilebilir.” (Ö13)

“Herhangi bir toplumda kültürel sosyolojik, ekonomik, dini, coğrafi olayların bir sonucudur. Bütün bunların birleşmesi ile oluşan yaşam biçimidir.” (Ö18)

“Kültürün nesilden nesle aktarımında temel öge olan gelenek, görenekler ve sözlü ürünlerdir. Tarih bilincinin oluşmasında ve kültürel mirasın aktarımında önemli bir işleve sahiptir. Toplumun yaşam şeklini yansıtan ve toplumun kaynaşmasında rol oynayan ögelerden oluşur.” (Ö14)

Çalışma grubundaki öğretmenler *“SOKM’e nesilden nesle aktarılan değerler*” (f=11) şeklinde açıklamışlardır. Bu öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

“Bir millete ait nesilden nesle aktarılan uygulamalı bilgi ve becerilerine denir.” (Ö4)

“Toplumsal yapı içerisinde nesilden nesle aktarılan ve değişip dönüşerek yeni formlara kavuşan ögelerdir (türküler, maniler, ninniler vb.).” (Ö1)

Bunun yanı sıra öğretmenlerden bazıları SOKM’e *“toplumların yaşayış biçimleri ve alışkanlıkları”* (f=6) şeklinde ve “ *olayların birleşmesi ile oluşan yaşama biçimi*” gibi cevaplar verdikleri görülmüştür.

“SOKM insanların tarihleri boyunca gerek yaşamış oldukları coğrafya gerekse iklim şartları ve inanç yapılarına bağlı olarak ortaya çıkarmış oldukları yaşayış biçimleri ve alışkanlıklar denilebilir.” (Ö13)

Çalışma grubundaki bir öğretmen SOKM’ü “elle tutulamayan gözle görülemeyen mirastır.” şeklinde açıklamıştır.” (Ö3)

Çalışma grubundaki öğretmenlerden SOKM’e “*kültürel değer* (f=3) ve *kültürel mekân”* (f=2) olarak açıklamışlardır. Bu öğretmenlerin cevapları şöyledir:

“SOKM kültürel değerler, festivaller, şölenler, gelenek ve göreneklerin birlikte uygulanmasıdır.” (Ö1)

“SOKM kültürel değerler içeren daha çok gelenek ve göreneklerimizle içleşmiş bir kültür süreci olarak adlandırılabilir.” (Ö6)

“SOKM’e bizi biz yapan kültürel değerlerimiz olarak tanımlayabiliriz.” (Ö10)

Çalışma grubundaki öğretmenler SOKM kavramını "*tecrübe ve birikim*" (f=3) olarak açıklamıştır. Bu öğretmenlerin cevapları şöyledir:

"İnsanoğlunun binlerce yıllık filtrelerden geçirerek oluşturduğu, geliştirdiği kültürel uygulamalardır." (Ö15)

Öğretmenler genel olarak SOKM kavramını nesilden nesile aktarılan gelenek görenekler ve kültürel değerler olarak ifade etmişlerdir.

Görüşmeye katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM oluşturan unsurları sıralamaları istenmiştir. Öğretmenlerin SOKM unsurlarına yönelik ifadeleri Tablo 10 'da yer almaktadır.

Tablo 10. Öğretmenlerin SOKM Oluşturan Unsurlara Yönelik İfadeleri

Öğretmen İfadeleri		**f**
Sözlü Gelenekler	Efsaneler Destanlar Masallar Halk hikâyeleri Fıkralar	**10**
Toplumsal uygulamalar ve gelenekler	Doğum Ölüm Bayramlar Askerlik	**9**
Gösteri sanatları	Halk Müziği Âşık Müziği Halk oyunları Halk tiyatrosu	**8**
El sanatları	Dokumacılık Yorgancılık Kalaycılık Hattatlık	**6**
Doğa ve evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar	Geleneksel yemekler Halk takvimi	**4**

Çalışma grubundaki öğretmenlerin *"SOKM unsurları nelerdir?"* sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin verdiği cevaplar UNESCO'nun SOKM için yapmış olduğu sınıflandırma esas alınarak tablolaştırılmıştır. Buna göre öğretmenlerin en çok Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar (f=10) ögesini, daha sonra toplumsal uygulamalar ve gelenekler (f=9), ayrıca gösteri sanatları (f=8), el sanatları (f=6), en az olarak da doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamaları (f=4) olarak belirttikleri bilgisine ulaşılmıştır.

Bunun yanı sıra çalışma grubundaki bir öğretmenin SOKM örneği olarak *"babil'in asma bahçeleri, İskenderiye feneri."* (Ö8) şeklinde yanıt verdiği görülmüştür. Bu durum öğretmenin bu kavrama yönelik kavram kargaşası yaşadığını gösterir, burada babil'in asma

bahçeleri ve iskenderiye feneri örnekleri somut kültürel miras ile SOKM'ün birbirine karıştırıldığının göstergesidir.

4.2. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin "SOKM Öğretiminin Önemine" Yönelik Görüşlerini İçeren Bulguları

Araştırmadaki Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, SOKM öğretiminin önemini ifade eden görüşleri Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Öğretmenlerin SOKM Öğretiminin Önemine ilişkin Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
Milli birlik ve beraberlik	11
Geçmişle gelecek arasında bağ kurma	8
Kültürel devamlılık	7
Binlerce yıllık birikim	6
İnsanları birbirine yakınlaştırıcı	4
Vatanın milletin bekası için	2

Çalışma grubundaki öğretmenlerin "*SOKM öğretiminin önemi nedir?"* sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde tamamının (f=20) olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin genel olarak "*SOKM'ün milli birlik ve beraberliği sağlama"* (f=11) açısından önemine değindikleri görülmektedir. Bununla birlikte "*geçmişle gelecek arasında bağ ku*rmak" (f=8), *"kültürel devamlılığın sağlanması"* (f=7) hususunda, "*binlerce yıllık birikim olması"* (f=6) noktasında ayrıca "*insanları birbirine yakınlaşırıcı bir unsur olduğu"* (f=4) ve "*vatanın milletin bekası"* (f=2) olarak SOKM öğretiminin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

"SOKM kültürel değerlerimizin yaşatılması, zamanın ihtiyaçları göz ardı edilmeden korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından önemlidir." (Ö16)

"Milleti ayakta tutan unsurlardan biride kültürdür, bu kültürel unsurlar sayesinde birlik beraberlik artmaktadır bu nedenle SOKM konusu öğretimi önem arz eder." (Ö19)

"Gelecek nesillerin sağlam karakterli geçmişle gelecek arasında bağlantı kurmasını kolaylaştıracaktır." (Ö3)

"Bir milleti diğer milletlerden ayıran kendine has özelliklerinin öğretilmesinde ve kültürel devamlılığı sağlamada önemlidir." (Ö4)

“Gelecek nesillerin atalarından, inanışlarından yaşam biçiminden kopmaması için gereklidir. Kendi geçmişine yabancılaşmaması için önemlidir. İnsanların duygularını insani ilişkilerini kaybetmemek için önemlidir.” (Ö6)

“Nesilden nesle kültürel farklılıkları ve benzerlikleri paylaşabilmenin ve aktarabilmenin en uygun yolu.” (Ö7)

“Akademik başarıdan daha önemlidir, vatanın milletin bekası için kuşaktan kuşağa aktarılmalıdır.” (Ö10)

“SOKM öğretimi bir toplumun kültürel devamlılığı için oldukça önemlidir. Yeni nesiller ile öncekiler arasındaki kültürel bağ bu sayede kurulur. Ayrıca kişiler SOKM öğretimi ile kendi ülkesine, topraklarına kendisini ait hisseder. Bu şekilde aidiyet duygusu kazandırılmış olur.” (Ö12)

“SOKM öğretimiyle yeni nesiller yaşamış oldukları toplumun geleneksel değerlerini benimsemiş, bunlara uyum sağlamış olurlar. Bu sayede yeni nesiller geçmişten kopuk değil aksine kendi toplumuna tarihine entegre olurlar.” (Ö13)

“Öğrenciler de toplumun bir parçası olduklarına göre, toplumsal uyumları için SOKM değerleri verilmelidir. SOKM değerleri insanların binlerce yıllık birikimi olduğu için, değerlidir ve insanlığa çok şey katacaktır.” (Ö15)

> Öğretmenler SOKM öğretiminin önemine yönelik olarak; bir milleti ayakta tutan temel unsurun kültürel değerler olduğunu ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Aktarılan kültürel unsurlar sayesinde birlik ve beraberliğin arttığını ve SOKM öğretimi ile geçmişle gelecek arasında bağlantı kurmanın kolaylaştığını belirtmişlerdir. SOKM’in binlerce yıllık birikim olması nedeniyle değerli olduğundan SOKM öğretiminin insanlara çok şey katacağından bahsetmişlerdir.

4.3. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler Öğretim Programındaki SOKM Konularının Öğretimine Yönelik Görüşlerini İçeren Bulgular

Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler öğretim programındaki SOKM konularının öğretimine ilişkin görüşleri Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Sosyal bilgiler Öğretim Programındaki SOKM Konularının Öğretimine Yönelik Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	**f**
Sınıf ve okul genelinde uygulamalı etkinlikler yapılmalı	9
SOKM'e ilişkin örnekler artırılmalı	5
Ders kitaplarında konuyla ilgili metinler ve görseller artırılmalı	2
Kültür ve Turizm Bakanlığı ile işbirliğine gidilmeli	2
Hizmet içi eğitim ile öğretmenlere bilgi verilmeli	1

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin SOKM konularının öğretiminde daha çok "*okul ve sınıf genelinde uygulamalı etkinliklerin yapılması*" (f=9) gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte "*SOKM'e ilişkin örnekler artırılmalı"* ifadesini *(*f=5) öğretmen belirtmiş, en az verilen cevap ise "*hizmet içi eğitim ile öğretmenlere bilgi verilmeli*" (f=1) olmuştur. Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

"Programda SOKM konuları yeterli değil daha fazla kültürel ögeler yer alıp anlatılmalı, öğretmenlerin bilgi eksikliği içinde olduğunu düşünüyorum bunun için hizmet içi eğitim vermek gerekli olabilir." (Ö11)

"Öğretim yapılırken öğrencinin daha çok aktif olarak olayların içinde kendini bulması ve bu değerleri daha kolay benimsemesi sağlanmalıdır." (Ö13)

"Daha çok etkinlik temelli olarak öğretilmeli. Konu görsellerle desteklenmeli. Sadece sözel olarak konuyu sunmak başarısız oluyor. Öğrencilerde kalıcı bir öğrenme olması için yaparak yaşayarak öğrenebileceği etkinlikler sınıf içinde ve okul genelinde yapılmalı." (Ö14)

"Daha etkin çalışmaların yapılması için Kültür Bakanlığı ile hareket edilip bu konuda çalışmalar yapan Folklor Araştırmacılarından da istifade edilmesi gerektiğini düşünüyorum." (Ö16)

"Kültürün devamlılığı için SOKM öğelerimiz önem arz etmektedir. Sosyal bilgiler dersi de öğrencilerde kültürlenmeyi sağlayacak en temel ders konumundadır. Öğrenciler geçmişlerini tanıdıkça, ilerleyen yıllarda kendilerindeki özgüvenin farkına varacaklar ve başarılı birer vatandaş olarak yetişecekler." (Ö18)

3.soruda öğretmenlerin "*Sosyal bilgiler öğretim programındaki SOKM konularının öğretimine yönelik görüşlerini*" öğrenmeye çalıştık ancak çalışmaya katılan öğrenmenler programdaki SOKM öğretimi yerine ders kitaplarındaki eksikliklerden ve destek

eğitimlerinin olması gerektiğinden bahsedip sorumuzu daha çok öneri şeklinde yanıtladıkları görülmüştür.

Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler Öğretim Programında yer alması gerektiğini düşündükleri SOKM ögelerine yönelik görüşleri tablo 13' te gösterilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Sosyal bilgiler Öğretim Programında Yer Alması Gerektiğini Düşündükleri SOKM Ögelerine Yönelik Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	**f**
Sözlü Gelenekler (Efsaneler, Destanlar, Masallar, Halk Hikâyeleri, Fıkralar, masallar)	11
Toplumsal Uygulamalar ve Gelenekler (Doğum, Evlenme, Ölüm, Bayramlar)	7
Gösteri Sanatları (Halk Müziği; Âşık Müziği, Sema, Halk Müziği, Halk Oyunları)	5
Doğa ve Evren ile İlgili Bilgi ve Uygulamalar (Tanrı, Melek, Kıyamet Günü, Halk Baytarlığı)	2

Tablo 13 incelendiğinde öğretmenler Sosyal bilgiler öğretim programında yer alması gereken SOKM ögelerine yönelik olarak "*sözlü gelenekler"* (f=11) içerisindeki ögelerin daha çok yer alması gerektiğini dile getirmiştir. Daha sonra ise "*toplumsal uygulamalar ve gelenekler" deki* ögelerin (f=7) yer alması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler "*gösteri sanatları"*" (f=5) yer alması gerektiğini belirtmiştir. En az ise "*doğa ve evren ile ilgili bilgi ve uygulamalar"* ögesinden (f=2) bahsetmişlerdir.

UNESCO SOKM ögelerini 5 başlık altında gruplandırmıştır. Öğretmenlerden alınan cevaplara göre bu başlıklardan el sanatları konusunda görüş belirtmedikleri bilgisine ulaşılmıştır. Öğretmenler daha çok sözlü gelenekler ögesine yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

4.4. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin "Sosyal bilgiler Dersinin SOKM Eğitimine Katkısı" Hakkındaki Düşüncelerini İçeren Bulgular

Çalışma grubundaki öğretmenlere "*Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı hakkındaki düşünceleri"* sorulduğunda öğretmenler, Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısını *"Yaşamın içinden yaşamla ilgili olarak farklı kültürler ile ilgili bilgiler ilkokul ve ortaokul düzeyinde bilgi aktaran tek ders Sosyal bilgiler olması nedeniyle SOKM'e doğrudan katkı sağlayan bir derstir*." şeklinde açıklamıştır. Ayrıca Kültürün aktarılmasında unutulmaya yüz tutmuş değerlerimizin gün yüzüne çıkarılmasında Sosyal bilgiler dersinin etkili olduğu ve Toplumun SOKM hakkında bilinçlendirilmesi, toplumda

farkındalık yaratılması bakımından Sosyal bilgiler dersi önem arz eder.” şeklinde açıklamışlardır. Bu öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

“Yaşamın içinden yaşamla ilgili olarak farklı kültürler ile ilgili bilgiler ilkokul ve ortaokul düzeyinde bilgi aktaran tek ders Sosyal bilgiler olması nedeniyle SOKM‘e doğrudan katkı sağlayan bir derstir.” (Ö3)

“Sosyal bilgiler dersi genel itibariyle soyut ve tarihi konular içermiş olduğu için SOKM öğelerinin aktarımında en uygun ders olduğunu düşünüyorum.” (Ö14)

“Öğrencinin içinde yaşadığı coğrafyayı tanıması ve topluma uyum sağlaması adına olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Mirasımızın aktarımı ve gelecek kuşaklara devredilmesi açısından da katkısı olabilir.” (Ö15)

“Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı çok fazladır. Öğrenci yaşadığı ancak yaşarken farkında olmadığı bazı değerleri Sosyal bilgiler dersinde SOKM kazanımları sayesinde fark eder. Bu farkındalık onda değer verme ve sahiplenme duygusunu geliştirir.” (Ö13)

“Çocukların geçmişle gelecek arasında bağ kurmasına kuşaklar arası kültürel aktarımı sağlaması açısından önemlidir.” (Ö9)

“Sosyal bilgiler sayesinde öğrenciler kültürünü benimsemiş bunları çevresine sunacak bilgi ve beceriye sahip olmuş şekilde mezun olmaktadır.” (Ö7)

“SOKM kültürel çeşitliliğe hoşgörü ile bakılmasını sağlar. Kültürel bilgileri yorumlama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme gibi çeşitli beceriler kazandırır.” (Ö13)

“Öğrencinin içinde yaşadığı coğrafyayı tanıması ve topluma uyum sağlaması adına olumlu

etkileri olduğunu düşünüyorum. Mirasımızın gelecek kuşaklara devredilmesi açısından da katkısı olabilir.” (Ö15)

“Toplumun konu hakkında bilinçlendirilmesi, toplumda farkındalık yaratılması,

öğrencilerin kültürel mirası daha iyi kavramaları ve kültürel miras öğelerini koruma bilinci kazanmaları bakımından önemlidir.” (Ö18)

“Öğrencilerin disiplinler arası öğrenmelerine, sunum becerilerini geliştirmelerine ve takım çalışmaları yapmalarına olanak sağlar.” (Ö19)

Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı hakkında öğretmenlerin tamamının olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. SOKM eğitiminde Sosyal bilgiler dersinin önemli olduğunu geçmişle gelecek arasında bağ kurulmasına yardım ettiğini ifade etmişlerdir.

Görüşmeye katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM konusunda hangi değerleri kazandırdıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin değerlere yönelik ifadeleri tablo 14'te gösterilmektedir.

Tablo 14. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler Dersi Kapsamında Hangi Değerlerin Kazandırıldığına Yönelik Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	**f**
Saygı-sevgi	6
Vatan ve millet sevgisi	4
Yardımseverlik	3
Hoşgörü	3
Misafirperverlik	3
Farklılıklara saygı	3
Kültürel mirasa duyarlılık	2
Milli birlik ve beraberlik	2
Yaşanılan çevreye duyarlılık	1
Estetik	1
Adalet	1

Çalışma grubundaki öğretmenlere *"Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler dersi kapsamında hangi değerlerin kazandırıldığı*" sorulduğunda çalışma grubundaki öğretmenler "*Sosyal bilgiler dersi kapsamında saygı-sevgi değerinin kazandırıldığını, vatan millet sevgisini, hoşgörü, yardımseverlik, misafirperverlik*" gibi değerleri kazandırdıklarını ifade etmişlerdir. Çalışma grubundaki öğretmenler *SOKM değerlerini; öğrencilerin yaşadığı ancak yaşarken farkında olmadığı bazı değerleri Sosyal bilgiler dersinde SOKM kazanımları sayesinde fark eder, bu fark etme onda değer verme ve sahiplenme duygusunu geliştirir.*" şeklinde görüş belirtmişledir.

4.5. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Korunması İçin Neler Yapılmalıdır? Sorusuna Verdikleri Cevaplara Yönelik Elde Edilen Bulgular

Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, SOKM korunması için neler yapılmalıdır? sorusuna verdikleri cevaplara yönelik görüşleri Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15. SOKM Korunması Hakkında Öğrencilere Verilecek Olan Bilgilere Yönelik Öğretmen Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
Geçmişimizi koruma görevimiz olduğu belirtilmeli	10
Kültürel miras öğeleri ile ilgili bilgi verilmeli	9
Miras öğelerinin toplumu birleştirici rolleri üzerinde durulmalı	9
Miras öğelerinin toplumu birleştirici öğeler olduğunu açıklanmalı	8
Öğrencilerde farkındalık yaratmalı	6
SOKM unsurunun öncelikle kime ve nereye ait olduğunu netleştirmeli	5

Çalışma grubundaki öğretmenlere "*SOKM korunması hakkında öğrencilere hangi bilgiler verilmeli?"* sorusu yöneltildiğinde Tablo 15'teki bilgilere ulaşılmıştır. Öğretmenlerin "*Geçmişimizi koruma görevimiz olduğu*" (f=10) ifadesini en fazla kullandıkları sonrasında "*Kültürel miras ögeleri ile ilgili*" (f=9) bilgiler verilmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. (f=9) Öğretmen "*Miras öğelerinin toplumu birleştirici rolleri üzerinde durulmalı*" ifadesini belirtmiş, (f=8) öğretmen de "*Miras öğelerinin toplumu birleştirici öğeler olduğunu açıklanmalı"* şeklinde, ayrıca (f=6) öğretmen "*Öğrencilerde farkındalık yaratılması" gerektiğinden,* (f=5) öğretmen ise "*SOKM unsurunun öncelikle kime ve nereye ait olduğunu netleştirmeli*" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

"Öğrencilere öncelikle geçmişi olmayan bir milletin geleceğinin de olmayacağı aktarılmalıdır, bu nedenle geçmişimizi koruma görevimiz olduğunu belirtmeliyiz." (Ö7)

"Küreselleşme süreçleri topluluklar arasında diyaloğu geliştirme koşullarını oluştururken, SOKM ile ilgili yok olma gibi tehditleri beraberinde getirmektedir. Bunun için teknolojinin hayatımıza yön vermesine engel olmalı ve bireylerin birbiriyle iletişimi kuvvetlendirecek

çözümler aramalıyız. Geçmişimizi ve kültürel değerlerimizi gelecek kuşaklarla paylaşabilmeli ve somut bir şekilde koruma altına almalıyız. (Ö9)

"Öğrencilere öncelikle geçmişi olmayan bir milletin geleceğinin de olmayacağı aktarılmalıdır, bu nedenle geçmişimizi koruma görevimiz olduğunu belirtmeliyiz." (Ö2)

"Kültürel farklılıkların her toplumda olduğu ve bunun toplumsal zenginliğin bir özelliği olduğu vurgusuna dikkat edilmelidir." (Ö6)

"SOKM unsurları tarihe sadık kalınarak tüm orijinalliği ile anlatılmalı. Daha çok öğrenciyi aktif konuma getirmeli, akran öğretimine yer verilmeli." (Ö8)

"Öğrencilere SOKM unsurunun öncelikle kime ve nereye ait olduğunu netleştirmeli ve daha sağlıklı bilgi vermeliyiz. Öğrencilerin seviyesine uygun etkinlikler hazırlamalı ve hatta görsellerle zenginleştirmeliyiz. (Ö11)

"Öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınmalı, onların anlayabileceği açık ve düzgün bir dil kullanılmalı, sınıf dışı aktiviteler yaparak bu mirasların korunması gerektiği aktarılmalı." (Ö12)

"Kültür nedir belirtilmeli, miras kalmasının önemi üzerinde durulmalıdır. Geçmişle bağlarımızı neden güçlü tutmamız gerektiği ifade edilmelidir. Kültürlerine bağlı ülkeler ve kültürel bağlarını yitiren ülkeler ile ilgili bilgiler verilmelidir." (Ö13)

"Miras öğelerinin toplumu birleştirici öğeler olduğunu açıklayarak öğrencilerin bu sayede bilinçlenip korumaya karşı duyarlı olması sağlanabilir." (Ö5)

SOKM'ün korunması hakkında öğrencilere verilecek bilgiler olarak öğretmenler daha çok bilgilendirme yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir bilgilendirmeler sayesinde SOKM'ün yok olma tehlikesinin ortadan kalkacağını ifade etmişlerdir.

4.6. Sosyal bilgiler Öğretim Programı Çerçevesinde Somut olmayan Kültürel Miras Öğretimine yönelik Ne Tür Bilgiler ve Örnekler Aktarıldığına Yönelik Görüşleri İçeren Bulgular

Çalışmaya katılan Sosyal bilgiler öğretmenlerine *"Sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde Somut olmayan Kültürel Miras Öğretimine yönelik ne tür bilgiler ve örnekler aktarıyorsunuz?"* sorusu sorulduğunda çalışma grubundaki öğretmenler konularla bağlantılı örnekler vemeye çalıştıklarını, geçmişten gelen kültürel ögeleri aktardıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

“Hikâye, destan örneklerini aktarıyorum.” (Ö8)

“Konularla bağlantılı örnekler veremeye çalışıyorum.6.sınıf Sosyal bilgiler dersinde Türk kültürüne ait nevruz destanlar, ata sporları ile ilgili açıklamalar yapıyorum.” (Ö7)

“Toplumuzda da geçmişten bugüne gelen gelenek görenek değerlerimizi aktarıyoruz.” (Ö8)

“Birbirlerinin fikirlerine saygı duyan, kültürel değerlerimiz, yaşayış biçimlerini, eski zaman insanların iletişim yapılarını, saygılı, hoşgörü konularını aktarıyorum.” (Ö11)

“Müfredatta yer alan SOKM konularını sunuyorum.” (Ö10)

“Sosyal bilgiler Öğretim Programı çerçevesinde SOKM Öğretimine yönelik olarak fıkra, geleneksel eğlenceler, yemek çeşitleri gibi örnekler veriyorum. Aslında bölge bölge ve il olarak da liste halinde görsellerle destekli bir biçimde öğrencilerime öğretiyorum. Zeybek oyununu sınıfta oynuyorum veya bilen öğrencilere oynatıyorum.“ (Ö12)

“Geçmişten gelen kültürel değerleri, sokum unsurları içerisinde yer alan türlerini aktarıyorum.” (Ö16)

“Bize ait özellikler olduğunu vurgulayarak bunların Türk kültürünün vazgeçilmez unsurları olduğunu bunlara sahip çıkmanın Türk milletini korumakla eşdeğer olduğunu söylüyorum.” (Ö4)

Ayrıca öğretmenlere *“Sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde SOKM öğretimine yönelik aktarılan bilgi ve örneklerde dikkat edilen noktalar nelerdir?*” sorusunu yönelttiğimizde çalışma grubundaki öğretmenler öğrencilerin düzeylerine uygunluğuna, yaparak yaşayarak öğrenme sağlanmasına, öğretim ilkelerini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

“Öğrencilerin konuları kavrayıp içselleştirmesini sağlayıp anlamlı öğrenmesine dikkat ediyorum.” (Ö8)

“Öğrencinin kendi hayatı ile özdeşleşebileceği bilgilere öncelik veriyorum.” (Ö16)

“Bilgilendirme yaparken verilen bilginin doğruluğu önemlidir. Kulaktan dolma bilgiler sınıfta paylaşılmamalıdır. Kültürel farklılıkların her toplumda olduğu ve bunun toplumsal zenginliğin bir özelliği olduğu vurgusuna dikkat edilmelidir.” (Ö6)

“Konularla bağlantılı örnekleri anlatırken yakından çevreden başlayarak yaşama dair her türlü bilgi ve örnekler aktarıyorum. Sınıfımızın ve çevremizin şartlarına uygun olmasına dikkat ediyorum.” (Ö7)

“Konuyu sunarken öğrenciye görelik ilkesine ve öğrenilen bilgilerin davranışa dönüştürülmesine ve günlük yaşamada da uygulamaya konulup konulmadığına dikkat ediyorum.” (Ö10)

“Verilen bilgilerin objektif olmasına ve çocukların hazırbulunuşluğa uygun olmasına özen gösteririm.” (Ö8)

“Öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilmelidir. Verilen bilgilerin sağlam bir kaynakçadan verilmesi gerekir. Tarihe sadık kalınarak tüm orijinalliği ile anlatılmalıdır. Konu anlatırken tarafsız olunması gerekir. Daha çok öğrenciyi aktif konuma getirmeliyiz ve akran öğretimine yer verilmeliyiz.” (Ö9)

Öğretmenler Sosyal bilgiler Öğretim Programı çerçevesinde somut olmayan kültürel miras eğitiminde aktarılan bilgi ve örnekler de daha çok kültürel değerleri aktardıklarını bununla birlikte sınıfın ve çevrenin şartlarına uygun olmasına ve öğrencilerin hazırbulunuşluğuna uygun olmasına dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

4.7. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Farkındalığını Öğrencilerde Oluşturulmasına İlişkin Bulguları

Araştırmada yer alan Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, SOKM farkındalığını öğrencilerde oluşturmak için Sosyal bilgiler dersi kapsamında neler yapılabileceğine yönelik ifadelerine Tablo 16‘da yer verilmiştir.

Tablo 16. Sosyal bilgiler Öğretmenlerinin SOKM Farkındalığını Öğrencilerde Oluşturmak İçin Sosyal bilgiler Dersi Kapsamında Neler Yapılabileceğine Yönelik Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
Bilgilendirme	6
Geziler	5
Sınıf etkinlikleri	4
Sözlü tarih	4
Müze ziyaretleri	4
Okul etkinlikleri	3
Canlandırma	2

Çalışma grubundaki öğretmenlere ”*Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM farkındalığını öğrencilerde oluşturmak için okullarda Sosyal bilgiler dersi kapsamında neler yapılabilir*” sorusu yöneltilmiş ve araştırma grubundaki öğretmenler farkındalık oluşturmak için genel olarak bilgilendirme (f=6) ve gezilerin (f=5) yapılması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerden bazılarının cevapları şöyledir:

“Karagöz, ortaoyunu gelenekleri yaşatılabilir, çok amaçlı salon gösterileri düzenlenebilir. Disiplinler arası bir çalışma yapılmalı sadece Sosyal bilgilerde sınırlı kalmamalı kültürel aktarımlar. Nevruz ve Hıdırellez gibi kutlamalar okul bahçesinde kutlanabilir.” (Ö3)

“Okullarda SOKM günleri düzenlenerek öğrenciye tanıtımı yapılmalı bu şekilde farkındalık oluşturulabilir.” (Ö2)

“Okul ortamında kesinlikle bir Sosyal bilgiler sınıfı olmalıdır. Öğretmen derste kullanacağı materyalleri sürekli elinin altında bulundurmalıdır. Bazen herhangi bir olay, tarih, kişi vb. nedeniyle doğaçlama ders de işlenebilir. Bazen sınıf camından içeri giren bir kuş bile dersi olumsuz etkileyecek gibi bir durum yaratacakken öğretmen kendi yaratıcılığını kullanarak bunu bir öğrenme ortamına dönüştürebilir. Burada en önemli nokta öğretmenin kendi potansiyelini ortaya koyarak öğrencinin var olan duygu, fikir ve potansiyel enerjisini ortaya çıkarmasını sağlamaktır.” (Ö15)

“Öğrencilere bir anket uygulanarak öncelikle ön bilgileri yoklanmalı ve durum tespiti yapılmalı. Daha sonra süreç etkinliklerle seminerlerle, desteklenmeli. SOKM ile ilgili belgeseller çokça izletilmeli. Okul içerisinde afiş duvarlara ilgi çeken afişler hazırlayarak farkındalık oluşmasını sağlayabiliriz. Dışarıdan bir uzman getirerek öğrencilere bilgi vermesi sağlanabilir.” (Ö17)

“Çocukların herhangi bir konuyu benimsemesi veya daha iyi kavraması, onların konu hususu bizatihi yaşaması ve tecrübe etmesi ile daha mümkün olabilmektedir. Bu sebeple bu eğitimin içerisinde olan bireylerin gezi ve gözleme dayalı yöntemleri kullanmaları gerekmektedir.” (Ö19)

“Okulda SOKM ögeleri ile ilgili sergiler düzenlenebilir, nevruz kutlamaları ile okul kermesleri birleştirilebilir, festivallere okul olarak katılım sağlanabilir.” (Ö6)

“Drama, tiyatro etkinlikleri düzenlenebilir. Eski mesleklerin tanıtımları yapılabilir. Öğrencilere aile büyükleri ile konuşarak eski zamanlarla ilgili bilgi almaları, kendileri araştırma yaparak bir proje ödevi yapmaları istenebilir.” (Ö6)

“Geçmiş yaşama hakkında ve kaybolan değerler hakkında kompozisyon yarışmaları düzenlenebilir. Özellikle sınıf içi etkinliklerimde görsel ögelerin kullanımına dikkat ederim.” (Ö10)

“Her ilde bu kültürel miras unsurlarına yönelik örnekler belirlenerek buna yönelik sergiler tiyatro gösterileri yapılabilir.” (Ö12)

“Okullarda SOKM köşeleri hazırlanabilir sergi olarak teşhir edilebilir kültürel değerlerimiz.” (Ö13)

“Okul ortamında kesinlikle bir Sosyal bilgiler sınıfı olmalıdır. Öğretmen derste kullanacağı materyalleri sürekli elinin altında bulundurmalıdır. Bazen herhangi bir olay, tarih, kişi vb. nedeniyle doğaçlama ders de işlenebilir.” (Ö15)

“Okul ortamında öncelikle konun anlatımı sağlanmalı, dışardan kültür taşıyıcı bireyler okula davet edilmeli, çocuklar kültürel dokunun hissedebileceği müzelere vb. ortamlara götürülmeli. Yabancı kavram ve unsurlar yerine çocuklarımız kendi öz kültürüne yönlendirilmelidir.” (Ö19)

“Müzelere ve tarihi yerlere kültür gezileri düzenlenebilir, okullarda kültürel etkinlikler artırılmalı, görsel kullanım, poster ve afiş hazırlatılmalı okul koridorlarında sergilenmeli.” (Ö20)

Öğretmenlerin tamamı olumlu görüş belirtmiş, öğretmenler genel olarak SOKM farkındalığını öğrencilerde oluşturabilmek için daha çok uygulamalı etkinliklerin yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir bu şekilde verilen eğitimin daha kalıcı olacağını ifade etmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonuç ve öneriler bölümü bu bölümde yer almaktadır. Bölüm içerisinde nitel bulgulara ilişkin sonuçlar yer almaktadır. Daha sonra araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada elde edilen verilere ilişkin sonuçlar şöyledir:

MEB (2005) ve MEB (2018), Sosyal bilgiler Öğretim Programları'nın SOKM'e ilişkin kazanımlara yer verilmesi açısından karşılaştırıldığında yeni programda SOKM'e ilişkin kazanımlarda sadeleştirme yapılarak ayrıntıdan uzaklaşılmıştır. Ancak eski programda SOKM kazanımları daha çok ayrıntılı olarak yer almıştır. 4. 5. 6. 7.sınıf düzeylerinde SOKM ile ilgili kazanımların en fazla *Kültür ve Miras* öğrenme alanında yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları ilgili literatürdeki Çengelci (2012), çalışması ile benzerlik gösterir. SOKM'e ilişkin kazanım ve etkinlerin en fazla 7. sınıf Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda olduğunu ve öğrenme alanları içinde Kültür ve Miras öğrenme alanın ardından en fazla kültürel ögelere ilişkin kazanımın Küresel Bağlantılar öğrenme alanında olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde elde edilen sonuçlara göre öğretmenler SOKM, insan topluluklarının bir arada yaşaması ile oluşturdukları kültürel ögelerin her biri şeklinde tanımlamaktadırlar. Bu kültürel ögeler, bireylerin zamanla ürettikleri (halı, kilim, patik, iğne oyası vb.) toplumsal yapı içerisinde nesilden nesle aktarılan ve değişip dönüşen yeni formlara kavuşan bir şekilde de (türküler, maniler, ninniler) oluşabilir. Ayrıca SOKM kavramını insanların tarihleri boyunca gerek yaşamış oldukları coğrafya gerekse iklim

şartları ve inanç yapılarına bağlı olarak ortaya çıkarmış oldukları yaşayış biçimleri ve alışkanlıkları şeklinde de ifade etmişlerdir. Öğretmenler SOKM tanımını genel olarak ifade etmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar literatür ile benzerlik göstermektedir. Örneğin Akhan (2014) Sosyal bilgiler öğretmenleri ile yaptığı çalışmasında, çalışma grubundaki Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel mirası açıklayabildiklerini, Sosyal bilgiler dersi ile ilişkilendirebildiklerini ve ilkokul ve ortaokul dönemi öğrencileri için SOKM öğretiminin önemli olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Sosyal bilgiler öğretmenleri Sosyal bilgiler Öğretim Programı'nda SOKM ögelerinden yer alması gerektiğini düşündükleri ögeler olarak en çok *Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar* ile *Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler* ögelerinin yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretiminin önemine yönelik görüşleri incelendiğinde; SOKM'ün bireyleri birbirine yaklaştırıcı ve aralarında etkileşimi sağlayıcı bir rolü bulunduğunu belirtmişlerdir. Kültürel değerlerimizin yaşatılması, zamanın ihtiyaçları göz ardı edilmeden korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bir milleti ayakta tutan unsurlardan birininde kültür olduğundan ve bu kültürel unsurlar sayesinde birlik beraberliğin arttığından bahsederek SOKM konusun öğretiminin önemine değinmişlerdir. Ayrıca gelecek nesillerin atalarından inanışlarından yaşam biçiminden kopmaması için SOKM öğretiminin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Bireylerin kendi geçmişine yabancılaşmaması ve duygularını insani ilişkilerini kaybetmemesi için SOKM öğretiminin önemli olduğuna değinmişlerdir.

Araştırmada Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, Sosyal bilgiler Öğretim Programı'ndaki SOKM konularının öğretimine yönelik görüşleri incelendiğinde; genel olarak öğretmenler daha çok okul ve sınıf genelinde uygulamalı etkinliklerin yapılması gerektiğinden bahsetmişlerdir. SOKM'e ilişkin örneklerin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin "*Sosyal bilgiler Öğretim Programı'ndaki SOKM konularının öğretimine yönelik görüşlerini*" öğrenmeye çalıştık ancak çalışmaya katılan öğrenmenler programdaki SOKM öğretimi yerine ders kitaplarındaki eksikliklerden ve destek eğitimlerinin olması gerektiğinden bahsetmişler ve daha çok öneri şeklinde yanıtlamışlardır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısı hakkındaki düşünceleri incelendiğinde; öğretmenlerin tamamının olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenler, Sosyal bilgiler dersinin SOKM eğitimine katkısını yaşamın içinden yaşamla ilgili olarak farklı kültürler ile ilgili bilgiler ortaokul düzeyinde bilgi aktaran

tek dersin Sosyal bilgiler olması nedeniyle SOKM'e doğrudan katkı sağlayan bir ders olarak açıklamışlardır. Ayrıca kültürün aktarılmasında unutulmaya yüz tutmuş değerlerimizin gün yüzüne çıkarılmasında Sosyal bilgiler dersinin etkili olduğunu ve toplumun SOKM hakkında bilinçlendirilmesi, toplumda farkındalık yaratılması, öğrencilerin kültürel mirası daha iyi anlamaları ve kültürel mirasımızı koruma bilinci kazanmalarının Sosyal bilgiler dersi için önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM korunması için neler yapılması ile ilgili görüşleri incelendiğinde çalışma grubundaki öğretmenler, öğrencilere öncelikle geçmişi olmayan bir milletin geleceğinin de olmayacağını bunun için kültürel değerlerimize sahip çıkıp kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Öğretmenler geçmişimizi ve kültürel değerlerimizi gelecek kuşaklarla paylaşıp somut bir şekilde koruma altına alınması gerektiğinden bahsetmişlerdir.

Sosyal bilgiler Öğretim Programı çerçevesinde SOKM öğretimine yönelik ne tür bilgi ve örneklerin aktarıldığına yönelik çalışma grubundaki öğretmenlerin genel olarak düşüncelerine bakıldığında; geçmişten gelen kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel değerleri aktardıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlere *Sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde SOKM öğretimine yönelik aktarılan bilgi ve örneklerde dikkat edilen noktalar nelerdir*? sorusu yöneltildiğinde öğretmenler, bilgi ve örnekleri aktarırken öğrencilerin düzeylerine uygunluğuna, yaparak yaşayarak öğrenmenin sağlanmasına ve öğretim ilkelerinin dikkate alındığını belirtmişlerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM farkındalığını öğrencilerde oluşturmak için Sosyal bilgiler dersi kapsamında neler yapılabileceğine yönelik düşünceleri incelendiğinde; öğretmenler okullarda SOKM günleri düzenlenmesinden ve öğrenciye tanıtımı yapılıp bu şekilde farkındalık oluşturulabileceğinden bahsetmişlerdir. Ayrıca öğretmenler öğrencilere bir anket uygulayarak öncelikle ön bilgilerin yoklanması ve bununla birlikte durum tespiti yapılıp daha sonra sürecin etkinliklerle, seminerlerle desteklenmesi gerektiğinden bahsetmişlerdir. Ayrıca "Okul içerisinde duvarlara ilgi çeken afişler hazırlayarak farkındalık oluşması sağlanabilir"şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca, SOKM konusunda farkındalık oluşturabilmek için müze ziyaretlerinin yapabileceğinden ve sınıf içerisinde yapılacak etkinlik örnekleri sayesinde farkındalık düzeylerinin artırılabileceğinden bahsetmişlerdir.

5.2. Öneriler

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin SOKM öğretimine yönelik görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmada elde edilen bulgulara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

Ülkemiz jeopolitik konumu dolayısıyla tarihin ilk zamanlarından itibaren gözde yerleşim yerlerinden biridir. Birçok kavim ve devletin ilgisini çekmiş ve çeşitli toplulukların yaşam merkezi olmuştur. Her toplum bu topraklara kendi kültürünü yansıtmış ve bize zengin bir kültürel miras bırakmışlardır. Bunu bizler tarihin bir hediyesi olarak kabul edip korumak, yaşatmak ve zenginleştirmekle görevliyiz. Belki de bu toplumumuzun en asli görevidir.

Kültürel zenginliğimizi korumak ve yerel kültürlerin küreselleşmenin etkisi ile yok olmasını engellemek için SOKM eğitimi özellikle başlatılmalıdır. Bireyler kültürlerinden haberdar olarak yetiştirilmelidir. Çünkü kültüründen haberdar olmayan bireyler zamanla kültürel özelliklerini kaybedebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkarak Türkiye'de kültürel miras, tarihi ve kültürel eserler bağlamında büyük bir zenginlik olarak bilinmekte, Türkiye'de bilinirlik ve yeterli duyarlılığının oluşturulması gerekmektedir.

Öğretmenlerin SOKM eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerinde artış sağlamak için hizmet içi eğitim çalışmalarına dönem içerisinde yer verilebilir. Hizmet içi eğitimde SOKM ile ilgili bilgilendirme, sınıf içi uygulama örnekleri, drama ile SOKM eğitiminin aktarılması ve özellikle ülkemizdeki ve dünyadaki SOKM örnekleri öğretmenlere dönem içi seminerler içerisinde aktarılabilir.

SOKM konularının proje ödevi olarak verilmesi ile öğrencilerin konu hakkında araştırma yapmaya sevk edilip daha kalıcı öğrenmeler oluşması sağlanabilir. SOKM'nin aktarımında anlamlı ve kalıcı öğrenme sağlanması için müze gezilerine ve drama çalışmalarına yer vererek öğrencilerin konuyu bu şekilde içselleştirmesi sağlanabilir.

SOKM'ün korunması konusunda öğretmenler, öğrencilere kültürel mirasın devamlılığında sorumlu olduklarının aktarılması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler kültürel mirasa değer vermediği takdirde zamanla bu mirasın ortadan kalkacağını anlamaları sağlanabilir. Bu bağlamda tarihten örnekler verilmeli ve konuyu aktarırken mantığa dayalı gerçeğe yakın bir şekilde konu sunulmalıdır.

Okullarda SOKM şenlikleri, festivalleri düzenlenerek öğrencilerin bu özel günlerde aktif rol alarak kalıcı bir öğrenme oluşması sağlanabilir. Bu festivallerde SOKM ögelerine yönelik

olarak sergiler düzenlenebilir. Geleneksel oyunlar canlandırılabilir. Sınıf içerisinde geleneksel el sanatları örnekleri öğrencilerle birlikte yapılabilir, toplumsal uygulamalar ve ritüeller ögesinde yer alan unsurlar canlandırılabilir.

Öğrencilerin SOKM konusunda farkındalığını oluşturabilmek için kültürel unsurlarımıza okul ortamında yer verilebilir. Bunun sağlanması için okul ortamında drama ve tiyatro etkinliklerine yer verilebilir. Öğrenciler arasında halk sporlarından cirit atma ve bilek güreşi düzenlenebilir. Ayrıca öğrencilerin köy seyirlik oyunlarını, karagöz ve orta oyununu canlandırmaları sağlanabilir. Eski mesleklerin tanıtımı yapılabilir bunun için bir çini ustası, ebru sanatçısı, masal anlatıcıları okula davet edilerek öğrencilere uygulamalı bir şekilde bunları göstermeleri istenebilir.

Dersler arası ilişkilendirme yapılarak öğrencilerin SOKM farkındalığı artırılabilir. Örneğin Beden eğitimi derslerinde geleneksel oyunlara yer verilebilir. Görsel sanatlar dersinde SOKM ögelerine ilişkin tasarım çalışmaları yapılabilir. Böylece öğrencilerin SOKM hakkındaki bilgileri pekişir ve kalıcı öğrenme sağlanmış olur.

SOKM hakkında yapılan akademik çalışmalar öğretmenlerle paylaşılabilir. Bu çalışmalardan hareketle ilgili alan uzmanları öğretmenlerle bir araya getirilebilir ve uygulamaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Kültürel mirasın aktarılmasında ve korunmasında teknoloji imkânları kullanılabilir. Sanal müze gezileri şeklinde, yok olmaya başlayan SOKM (el sanatları, maniler, fıkralr vs.) unsurlarını kayıt altına alıp sanal ortamda erişime ve paylaşıma açılabilir. Geleneksel oyunların interaktif olarak daha geniş kitlelere ulaşması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

Akay, S. A. (2006). Somut olmayan kültürel mirasın tarih araştırmalarında kaynak olma özelliği. *Millî Folklor Dergisi*, 18(70), 38-55.

Akhan, N. E. (2014). Sosyal bilgiler derslerinde somut olmayan kültürel miras öğretimi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(3), 722-736.

Arıkan, İ. & Doğan, Y. (2013). İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasla ilgili başarı düzeyleri ve tutumlarının bazı değişkenlerce incelenmesi: Adıyaman örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 6(15), 1-119.

Artun, E. (1995). Ozandan aşığa halk şiiri geleneğinin kültür kaynakları. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi,* 9(41), 41.

Avcı, M. (2016). Kültürel miras eğitimine ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerin görüşleri. *Elementary Education Online*, 15(1), 104-124.

Bean, G. (1999). *Eskiçağda güney kıyılar*. (İ. Delemen ve S. Çokay Çev.). İstanbul: Arion Yayınevi.

Çankaya, E. (2006). *Somut olmayan kültürel mirasın müzecilik bağlamında korunması*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Müzecilik Anabilim Dalı, İstanbul.

Çençen, N. & Berk, N. A. (2014). İlköğretim 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler programlarında türk halk kültürü ögelerinin yeri ve önemi. *Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 13-25.

Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler öğretim programında somut olmayan kültürel mirasın yeri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 185-203.

Çiçekoğlu, N. (2014). *Somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları: rize el sanatı ustaları üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 8(28),2-18.

Dönmez, C. Yeşilbursa, C. (2014). Kültürel miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarına etkisi. *İlköğretim Online Dergisi*, 13(2), 425-442.

Güfta, H. & Kan, M. O. (2011). İlköğretim 7. sınıf türkçe ders kitabının dil ile ilgili kültür ögeleri açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 8(15), 239 – 256.

Gümüş, N. & Adanalı, R. (2011). Buca 'da (İzmir) tarihi ve kültürel mirasa yönelik ortaöğretim öğrencilerinin tutum ve davranışları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:30, 87-102.

Günay, Ü. (2005). *Din sosyolojisi*. İstanbul: İnsan Yayınları.

Hunter, K. (1992). A commentment to education: Designing a heritage education for National Trust: A final report. *Historic Preservation Forum, 6* (1), 15–20.

İşçi, M. (2000). *Sosyal yaşam ve sosyal değişme*. İstanbul: Der Yayınları.

Kaymakçı, S. & Ata, B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgilerin doğası ile ilgili görüşleri. *Sosyal bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi,* 3(1), 35-64.

Kolaç, E. (2009). Somut olmayan kültürel mirası koruma, bilinç ve duyarlılık oluşturmada Türkçe eğitiminin önemi. *Millî Folklor Uluslararası Kültür Araştırmaları Dergisi,* 82(21), 19-31.

Korkmaz, Z. (2007). *Dil nedir? Türk dili ve kompozisyon İçinde*. Ankara: Ekin Basın Yayın Dağıtım.

Külcü, Ö. T. (2015). Kültürel miras kavramının eğitim açısından önemi. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 27-32.

MEB. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler 4.ve 5. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

MEB. (2018a). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2018b). *6.sınıf sosyal bilgiler ders kitabı.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEB. (2018c). *7.sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Meydan A. ve Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422.

Miles, M. B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis:* An expanded sourcebook. (2nd Edition). Calif. : SAGE Publications.

Oğuz, M. Ö. (2013). *Somut olmayan kültürel miras nedir*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Özbaş, Ç. B. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde kültürel miras eğitimi. M. Safran. (Ed.), *Sosyal bilgiler Eğitimi içinde* (ss.702-718). Ankara: Pegem Akademi.

Pehlivan, A. (2015). *Açık ve örgün eğitim sosyal bilgiler ders kitapları ve öğretim programında somut olmayan kültürel miras ögelerinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler Öğretimine Bakış. B. Tay ve A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde* (ss.1-19). Ankara: Pegem Akademi.

Selanik Ay, T. & Kurtdede Fidan, N. (2013). Öğretmen adaylarının " Kültürel Miras" kavramına ilişkin metaforları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic,* 8(12), 1135-1152.

Sözer, E. (2008). Sosyal bilgiler dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. Ş. Yaşar (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde* (ss.41-55). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Şahin, E.(2018). *5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı*, Ankara: Anadol Yayıncılık.

Tezcan, M. (1996). *Eğitim sosyolojisi* (10. Baskı). Ankara.

Turan, Ş. (1990). *Türk kültür tarihi.* Ankara: Bilgi Yayınevi.

Tüysüz, S.(2018). *4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı.* Ankara: Tuna Yayıncılık.

Ünal, F. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan halk kültürü ögelerinin değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 6(14), 611-641.

Web 1: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı. 29 Nisan 2019 tarihinde http://teftis.kulturturizm.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Web 2: Türk Dil Kurumu. 25 Nisan 2019 tarihinde http://www.tdk.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Web 3: T.C. Kültür ve Turizm Başkanlığı, Karabük İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. 15 Nisan 2019 tarihinde http://www.karabukkultur.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Web 4: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. 13 Ekim 2018 tarihinde http://www.unesco.org.tr sayfasından erişilmiştir.

Web 5: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi. 8 Ekim 2018 tarihinde http://aregem.kulturturizm.gov.tr/ sayfasından erişilmiştir.

Web 6: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. 17 Ekim 2018 tarihinde http://www.kulturvarliklari.gov.tr sayfasından erişilmiştir.

Web 7: Somut Olmayan Kültürel Miras Enstitüsü. 5 Mayıs 2019 tarihinde http://www.sokumenstitusu.org.tr sayfasından erişilmiştir.

Yeşilbursa, C. (2011). *Sosyal bilgilerde miras eğitiminin öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin.

EKLER

EK-1. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME SORULARI

Görüşme Formu

Giriş

Merhaba,

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin somut olmayan kültürel miras öğretimine ilişkin bilgilerini değerlendirmek amacıyla bir araştırma yapıyorum. Bu araştırma da siz öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini almak istiyorum. Aşağıda size yöneltilen soruları dikkatle ve içtenlikle yanıtlamanız, çalışmanın amacına ulaşması bakımından önemlidir. Bu bilgiler araştırmacı dışında kimseyle paylaşılmayacaktır.

Bu görüşme iki bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm de somut olmayan kültürel mirasın önemi, öğretimi, eğitime katkısı hakkında 4 soru, II. Bölümde ise somut olmayan kültürel mirasın bilgi, değer boyutu ve korunması ile ilgili olarak 3 soru, toplam da ise 7 soru soracağım.

Görüşmenin yaklaşık 15 dakika süreceğini tahmin ediyorum. Anlamadığınız ya da açıklamamı istediğiniz bir şey olursa lütfen söyleyin. Hazırsanız sorularıma başlamak istiyorum.

Gülendam ÖZLEK

Kadın ( ) Erkek ( ) **Tarih:**

Mezun Olunan Okul: **Hizmet Yılı:**

Saat: **Yer**:

Görüşme Soruları

Bölüm I.

1) Somut olmayan kültürel miras nedir? Açıklar mısınız?
Sonda: *Somut olmayan kültürel miras unsurları.*

2) Somut olmayan kültürel miras öğretiminin önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

3) Sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde Somut olmayan Kültürel Miras Öğretimine yönelik ne tür bilgiler ve örnekler aktarıyorsunuz?

4) a. Sosyal bilgiler öğretim programdaki somut olmayan kültürel miras konularının öğretimine yönelik görüşleriniz nelerdir?

b. Sosyal bilgiler öğretim programında yer alması gerektiğini düşündüğünüz somut olmayan kültürel miras ögeleri nelerdir?
Sonda: *Milli ve manevi değerlerimiz olarak, öğretim ilkelerinden basitten karmaşığa ilkesi, çocuğa görelik yakından uzağa ilkeleri olarak.*

Bölüm II.

5) a. Sosyal bilgiler dersinin somut olmayan kültürel miras eğitimine katkısı hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

b. Somut olmayan kültürel miras eğitiminin hangi değerlerin kazandırılmasında etkili olduğunu söyleyebilirsiniz?

6) Somut olmayan kültürel mirasın korunması hakkında öğrencilere hangi bilgiler verilmelidir?

7) Somut olmayan kültürel mirası yaşatmanın ilk şartı fark etmektir öğrencilerde bu farkındalığı oluşturmak için Sosyal bilgiler dersi kapsamında neler yapılabilir?

EK-2. UYGULAMA İZNİ

Aksaray Üniversitesi - Genel Sekreterlik - Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 10.05.2018 18:01
Sayı: 45333631-044-E.00000281877
00000281877

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 45333631
Konu : Anket İzni

KIRŞEHİR VALİLİĞİNE
(İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 10.05.2018 tarih ve 281547 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı 162203410 numaralı öğrencisi Gülendem ÖZLEK'in "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" başlıklı tezi kapsamında Milli Eğitim Müdürlüğünüze bağlı okullarda ölçek uygulaması için gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Ayhan ÖZÇİFÇİ
Rektör a.
Rektör Yrd.

Ek: İlgi Yazı Örneği

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
10/05/2018
Mehmet Emin SATİN
Bilgisayar İşletmeni

Aksaray Üniversitesi Rektörlüğü
Adres:Adana yolu üzeri e 90 karayolu 7. km merkez Kampüs/68000Aksaray
Tel:03822883128
Bilgi için: Mehmet Emin SATİN
Fax.03822883139
WEB: www.aksaray.edu.tr
Evrakın elektronik imzalı suretine https://e-belge.aksaray.edu.tr adresinden 92ada215-b905-44ed-bc28-fe4340908188 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu Belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

T.C.
KIRŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 24512418-605.01-E.9914976 22/05/2018
Konu: Gülendem ÖZLEK'in
Araştırma izni

VALİLİK MAKAMINA

Aksara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 10.05.2018 tarih ve 281877 sayılı yazıları ile; Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Gülendem ÖZLEK'in "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Somut Olmayan Kültürel Miras Öğretimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi" konulu araştırma yapma isteği bildirilmektedir.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Gülendem ÖZLEK'in söz konusu görüşme formu uygulamasını İl Merkezindeki resmi ortaokulların sosyal bilgiler öğretmenlerine Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22.08.2017 tarih 12607291 sayılı (2017/25 nolu genelge) emirleri doğrultusunda, araştırmacının sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre müdürlüğümüz tarafından mühürlenen görüşme formlarının uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Şevket KARADENİZ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
22/05/2018

Adnan KAYIK
Kırşehir Vali V.

EK-3. 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ

Görsel 1: Yemek kültürü (Tuna yayıncılık, 2018, s.38)

Görsel 2: Geleneksel kıyafetler (Tuna yayıncılık, 2018, s.40)

Görsel 3: Hediyelik eşyalar (Tuna yayıncılık, 2018, s.190)

Görsel 4: Isparta Etnoğrafya müzesi (Tuna yayıncılık, 2018, s.193)

Görsel 5: Kahve değirmeni ve bir fincan kahve (Tuna yayıncılık, 2018, s.190)

Görsel 6: Çeyiz sandığı (Tuna yayıncılık, 2018, s.189)

EK-4. 5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ

Görsel 7: Yemek yeme kültürü (Anadol yayıncılık, 2018, s.56)

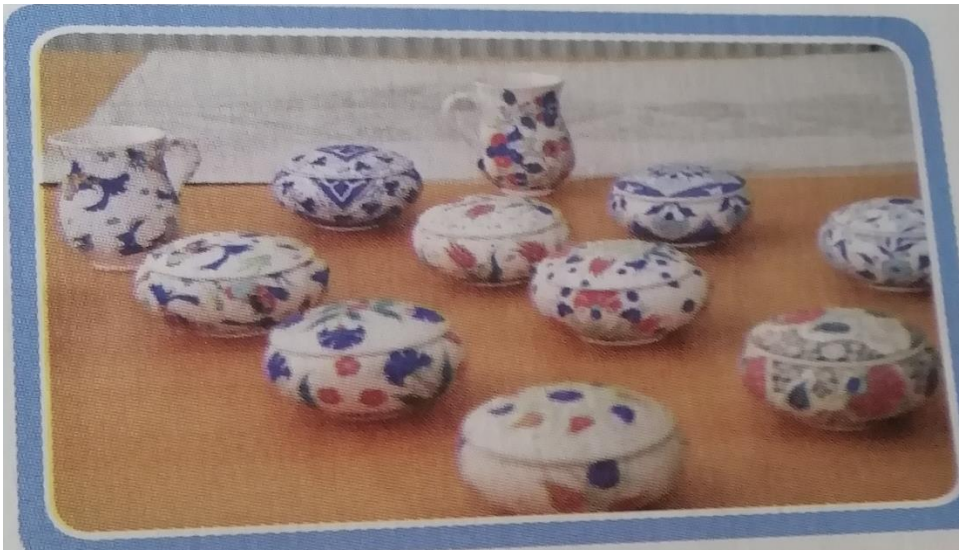
Görsel 8: Şenlikler (Anadol yayıncılık, 2018, s.53)

Görsel 9: Asker uğurlama töreni (Anadol yayıncılık, 2018, s.52)

Görsel 10 : Bayram merasimi (Anadol yayıncılık, 2018, s.50)

Görsel 11: Çini örneği (Anadol yayıncılık, 2018, s.49)

Görsel 12: Bakır eşyalar (Anadol yayıncılık, 2018, s.48)

EK-5. 6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA SOKM ÖRNEKLERİ

▶ Oğuz Kağan Destanı ve Hunlar

Mehmet Öğretmen, *"Çocuklar! Bugünkü dersimizde Oğuz Kağan Destanı'ndan yararlanarak Hunları tanıyacağız."* dedi. Tuğçe, *"Destan nedir?"* diye sorduğunda öğretmeni şu cevabı verdi:

"Destanlar, genellikle milletlerin yaşayışlarını, savaşlarını konu alan manzum eserlerdir. Destanlarda milletlerin önemli niteliklerine rastlanır. Örneğin, Türk destanlarında Türklerin yurt sevgisi, askerlik alanındaki üstünlükleri ve devlet kurmadaki başarıları yer alır."

Destanların Türk tarihinin aydınlatılmasında önemli rolü vardır. Destanlardan yararlanarak Türklerin ekonomik, kültürel ve siyasal özellikleri hakkında bilgi sahibi olabiliriz.

Görsel 13: Oğuz Kağan destanı (MEB, 2018, s.64)

Bahar bereketli olsun duası

Kazakistan'ın Türkistan şehrindeki nevruz etkinlikleri, "Ulusun Ulu Günü" adı altında şehir meydanında binlerce kişinin katılımıyla kutlandı. Türkiye'deki nevruz etkinliklerinin aksine, doğanın canlandırıldığı Nevruz Bayramı'nda kışın bitmesi, baharın gelmesi dualarla sunuldu. Etkinlikte ayrıca Kazakistan da sembolik olarak anlatıldı.

Türkistan

Gazete haberi 2

İSTANBUL

Mehterli nevruz

İstanbul'daki Nevruz kutlamalarında, Mehter Takımı da bir yürüyüş gerçekleştirdi. İstanbul Valiliği önünden başlayan uygun adım yürüyüş, Sultanahmet Meydanı'nda sona erdi.

Gazete haberi 3

Araştırma: Siz de Nevruz Bayramı ile ilgili gazete haberlerini araştırınız. Bulduğunuz haberleri kullanarak sınıf arkadaşlarınızla birlikte bir sınıf panosu oluşturunuz.

Görsel 14: Nevruz bayramı kutlamaları (MEB, 2018, s.83)

Düğünler, Orta Asya ilk Türk devletlerinden ve Türk-İslam devletlerinden günümüze çeşitli şekillerde değişikliğe uğrayarak gelmiştir. Bu kültür ögesinde geçmişten günümüze çeşitli değişiklikler olmuş fakat bazı benzerlikeri de hâlâ devam etmektedir. Örneğin, Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey de evlenirken düğününde büyük ziyafetler vermiş, çeşitli müzikler eşliğinde oyunlar oynayıp dans etmiştir.

☞ Öğretmeninizin bir önceki derste aile büyüklerinizden öğrenmenizi istediği eski kına gecesi ve düğünlerde yapılan faaliyetlerin neler olduğu ile ilgili bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız. Daha sonra eski kına gecesi ve düğünlerin günümüzdeki düğün ve kına gecelerinden farklı özelliklerini belirleyiniz.

☞ Fotoğraf 3.21, 3.22 ve 3.23'ü inceleyiniz.

Fotoğraf 3.21: *Çeyiz sandığının açılmış hâli*

Fotoğraf 3.22: *Geline kına yakılırken*

Fotoğraf 3.23: *Gelin bayrağı*

Görsel 15: Çeyiz sandığı, gelin kınası, gelin bayrağı (MEB, 2018, s.84)

Yüksek Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar

Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşırı aşırı memlekete kız vermesinler
Annesinin bir tanesini hor görmesinler

Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi, hem babamı ben köyümü özledim

Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa binse de gelse
Kardeşlerim yolları bilse de gelse

Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim.

Anonim

Anadolu Halk Türküleri ve Ezgileri,
hzl.: Salih Turhan, s. 89.

☞ Yandaki türkünün sözlerini okuyunuz. Bu türkünün özellikle kına gecelerinde söylenmesi sizce neyi ifade etmektedir? Açıklayınız.

☞ Kına gecesi ve düğün kutlamalarının kültürel ögelerimiz arasında yer almasının nedenleri nelerdir? Söyleyiniz.

Dinî bayramlar, Nevruz Bayramı, düğünler vb. kutlamalar Türk kültürünün zenginliğinin kanıtlarındandır. Dilimizin, dinimizin, müziğimizin ve edebiyatımızın bu kültürel zenginliklerimizi yaşatıp geliştirdiği unutulmamalıdır.

ÖÇK
s. 69-70, 28. Etkinlik

Görsel 16: Kına gecesi müziği (MEB, 2018, s.84)

Görsel 17: Bayramlarda büyüklerin elini öpme (MEB, 2018, s.64)

Görsel 18: Türklerde okçuluk (MEB, 2018, s.75)

Görsel 19: Tepük oyunu (MEB, 2018, s.82)

Görsel 20: Isparta müzesindeki günlük yaşam bölümü (MEB, 2018, s.86)

Türklerde Dokuma Sanatı

Dokuma ve halı, göçer toplum yaşantısının ve ekonomisinin bir parçasıdır. Türkler dokumayı, yaygı, örtü, süs malzemesi ve taht örtüsü olarak kullanmışlardır. Türklerin halı dışında düz dokuma, yaygı (kilim, cicim, zili, sumak) dokudukları, keçe yaptıkları, ev ve çadırlarını keçe, halı ve düz dokuma yaygılarla süslediklerini ele geçen buluntular ve kaynaklardan öğreniyoruz.

*Doğan Kuban, **Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı**, s. 369.*

☞ Türklerde dokumacılık neden önemli bir yer tutmaktadır? Söyleyiniz.

☞ Türkler, dokumacılıkta halı ve kilim dışında ne tür ürünler ortaya koymuşlardır? Metinden yararlanarak söyleyiniz.

Türk el sanatları içerisinde halı sanatının önemli bir yeri vardır. Halı sanat tarihinde düğümlü halının, Orta Asya'da yaşayan Türkler tarafından dokunduğu bilinmektedir. Tarihte bilinen ilk düğümlü halı, Orta Asya'daki Altay Dağları'nın eteklerinde bulunan Pazırık Kurganı'ndan çıkmıştır (Fotoğraf 3.24). Hun Türklerine ait bu halı Türk düğümü ile dokunmuştur.

***Fotoğraf 3.24:** Pazırık Kurganı'ndan çıkarılan Pazırık halısından bir detay (Leningrad Hermitage Müzesi-Rusya)*

Görsel 21: Dokuma sanatı (MEB, 2018, s.85)

EK-6. 7. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERS KİTABINDA SOKM ÖRNEKLERİ

Günümüzde Ramazan Bayramı nasıl kutlanmaktadır? Alıntıdaki hangi unsurlar günümüzdeki bayramlarda görülmemektedir?

Bayramlar dışında komşu, dost ve akrabaların bir araya geldikleri bir başka özel gün de düğünlerdi. Kendi kültürlerinden son derece farklı gördüğü bir düğünü bir Avrupalı seyyah bakın nasıl gözlemlemiş:

Pek çok kadın düğün gününden önce gelinin annesi tarafından davet edilir, şenlik yaparak vakit geçirirler ve gelini hamama götürürler. Ertesi gün gelinin odasına gelirler ve gelini süslerler. Pek kolay örülmemiş düğümleri gelinin potinleri üzerine bağlarlar. Damat da aynı zamanda aynı şekilde eğlendirilir. Düğün günü sabahı damadın evini en iyi giysilerle davetliler doldurur. Sonra ikişer ikişer gelin evine doğru müzik refakatinde ve sağdıç başta olmak üzere gelini almaya giderler. Sağdıç, damadın en yakın akrabası veya arkadaşıdır. Gelin bir at üstünde sağdıca teslim edilir. Daha sonra alay, geldiği düzende döner. Onların arkasında sepetler taşınır. Bu sepetleri içinde onların hediyeleri gelir. Damat, evinin kapısında gelini karşılamak üzere bekler.

Gülgün Üçsl Aybet, Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları (1530-1699), s. 380 (Düzenlenmiştir.).

Düğün alayını gösteren tablo

Türklerin yaptıkları çeşitli spor müsabakaları da ilgiyle izlenmiş ve seyahatnamelere aktarılmıştır. Güreş, okçuluk ve cirit en yaygın sporlar olup seyyahların hayranlığını kazanmıştır.

Görsel 22: Düğün alayı (MEB, 2018, s.88).

Görsel 23: Konya yöresine özgü etli ekmek (MEB, 2018, s.81).

Süleyman Ağa içtiği kahve ile de ilgi odağı oldu. Böylece kahve Fransa'da yaygınlaştı. İngiltere'de de moda hâline gelen kahvenin tüketildiği Türk kahvehaneleri açıldı. Zaman içinde kahvehaneler Avrupa'da sosyal hayatın vazgeçilmez unsurları oldu. Kahvenin Türk usulüne göre tüketilmesi modası da yaygınlaştı. Avrupalılar, Osmanlı topraklarından ülkelerine geri dönerken kahve değirmenleri, kahve fincanları ve kaşıklar getirdi. Günümüzdeki "Kafe" kültürü işte böyle ortaya çıktı.

Avrupa'da, zenginler evlerinin bir odasını Türk köşesi olarak Türk çinileri, halısı ve divanlarla süslemeye başladılar. Türk kilim ve halı motifleri aşağıdaki tabloda olduğu gibi Avrupalı ressamların resimlerinde yer aldı.

"Kahve Keyfi" isimli tablo Avrupalı bir ressama aittir.

Görsel 24: Türk kahvesi (MEB, 2018, s.82).

"Bütün odalarda yarım metre kadar yükseklikte bir divan bulunur ve divanın üzerine halı serilir. Bu bir kanepe türüdür. Kanepenin etrafında da duvara yaslanmış iki sıra minder bulunur. Türkler el sanatlarına düşkünlüklerini en çok burada sergilerler. Bunlar genelde sırma işlemeli ya da beyaz saten üzerine altın yaldızlı nakışlıdır. Hiçbir şey bu kadar canlı ve süslü görünemez. Bu kanepeler ayrıca o kadar rahat ki galiba bundan sonra sandalyede oturamayacağım. Tavanlar ise hep ahşaptan ve genellikle kakma işlemeli ya da çiçek figürleriyle boyalıdır. Odalar katlanır kapılarla birçok yere açılıyor ve kapıların ardı dolap görevi görüyor, bunlar bence bizimkilerden daha kullanışlı. Pencerelerin arasında eşyalar için küçük raflar var. Fakat burada en çok hoşuma giden şey odanın ortasındaki mermer fıskiyeler. Bu fıskiyelerden dökülen su serinlik veriyor." *Lady Montagu, Şark Mektupları, s. 64-65 (Düzenlenmiştir).*

Osmanlı evini gösteren tablo

Alıntıda anlatılan evin özelliklerinden hangilerini tabloda görüyorsunuz? Böyle bir evde yaşamak ister miydiniz? Neden? Osmanlı evlerini bu şekilde anlatan seyyahlar bu evlerde nasıl misafir edilmiş olabilirler?

Görsel 25: Osmanlı evi (MEB, 2018,s.86).

Görsel 26: Etnografya müzesi kıyafetler ve yer sofrası bölümleri (MEB, 2018, s.81).

Görsel 27: Çıkrıkçılar çarşısı (MEB; 2018, s.79).

650 Yıldır Çivisiz Ayakta Duruyor

Kastamonu'nun Daday ilçesinde çivi kullanılmadan 1366'da yapılan Mahmut Bey Camisi, aradan geçen 650 yılda ayakta kalmayı başardı. Mahmut Bey Camisi, aradan geçen 650 yıla rağmen hala ibadete açık tutuluyor. Yangın riskine karşı elektrik tesisatı döşenmeyen cami, 2014'ten bu yana da UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alıyor. Candaroğlu beylerinden Emir Mahmut Bey tarafından yaptırılan Mahmut Bey Camisi, dıştan taş bir yapı görünüme sahip olmasına karşın iç süslemeleri ve çivisiz yapılması dolayısıyla görenleri hayran bırakıyor.

İnternet haberi, 6 Ekim 2016.

Görsel 28: Mahmut Bey Cami(MEB; 2018, s.60).

Görsel 29: Tarihi Konya evi (MEB; 2018, s.81).

Avrupa'da Türk Modası

Osmanlı Devleti ile Avrupa devletlerinin etkileşiminde elçilerin önemli katkısı oldu. Özellikle Osmanlı elçilerinin ziyaretleri Avrupa'da büyük yankı uyandırdı. Ziyaretler ile kültür ve sanat alanında Osmanlı esintileri Avrupa'ya yayıldı. Elçilik heyetlerinden birine katılarak neler yaşandığına bakalım.

XVII. yüzyılda Evliya Çelebi'nin de yer aldığı Osmanlı elçilik heyeti Viyana'ya doğru yola çıktı. Şehre büyük bir kalabalık hâlinde yanda gördüğünüz mehter takımı ile girdi. Osmanlı heyetini izleyen halk şaşkınlık ve hayranlık içindeydi. Böylece Osmanlı müziği Avrupa'da tanınmaya başladı. Beethoven (Beytofın), Mozart gibi müzisyenler eserlerinde Türk müziği nağmelerine yer verdiler.

Mehter takımını gösteren minyatür

Minyatürdeki müzik aletleri günümüzde Batı müziğinde kullanılıyor mu? Neden?

Türk kıyafetleri içinde bir Avrupalı

Yine XVII. yüzyılda Fransa'ya Süleyman Ağa isminde bir elçi gönderildi. Süleyman Ağa ve maiyeti kısa sürede halkın hayranlığını kazandı. Maskeli balolarda Türk kültürünü yansıtan elbiseler giymek moda oldu. Süleyman Ağa evini halılar, minderler, divan adıyla meşhur olacak sedirler, gül suyu kokan eşyalar ile döşedi ve evi büyük ilgi gördü.

Avrupalı bir ressam neden bir Avrupalıyı Türk kıyafetleri içinde çizmiş olabilir?

Görsel 30: Mehter takımı (MEB; 2018, s.82).

Günlük eşyalar dışında mimari alanda da Osmanlı mimarisinin estetik unsurları Avrupa'da çeşitli eserlerde yer almaya başladı. XVIII. yüzyılda Almanların inşa ettiği aşağıda fotoğrafı bulunan ve Almanya sınırları içindeki Schwetzinger (Şatzinger) Camisi Osmanlı mimarisine olan hayranlığı yansıtır.

Avrupalı bir ressama ait tabloda Türk halı motifleri yer almaktadır

Schwetzinger (Şatzinger) Camisi

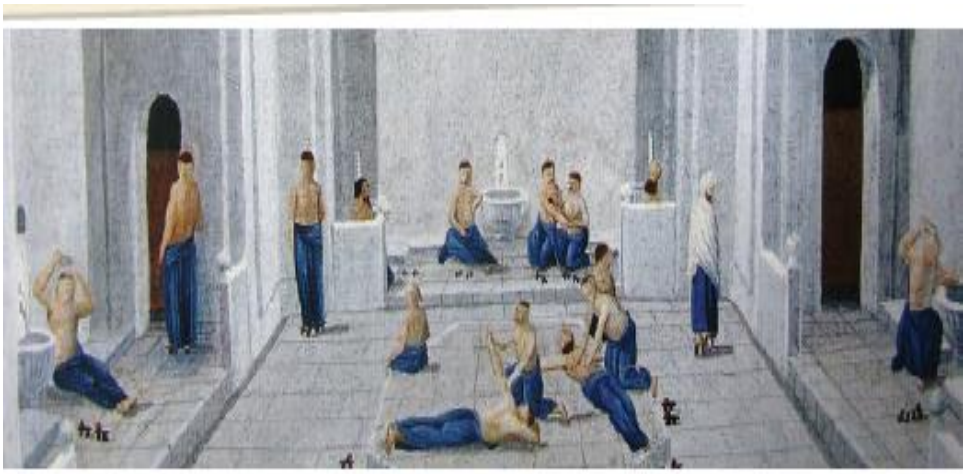
Ticaret, Osmanlı ile Avrupa devletleri arasındaki etkileşimi daha da arttırdı. Birçok ürün bu sayede Avrupa'da kullanılmaya başlandı. Osmanlı'da halı, madeni ve seramik eşyalarda kullanılan lale figürü özellikle Hollanda'da büyük ilgi gördü. Avusturya elçisi Busbecq'in (Busbek) İstanbul'dan Avrupa'ya taşıdığı lale, Hollanda'da "Türklerin Lalesi" olarak yaygınlaştı. Zamanla bir tutkuya dönüşen lale yetiştiriciliği sanata da yansıdı, birçok Hollandalı ressamın eserine konu oldu.

lale

ÇK - 51

Görsel 31: Türk halı motifleri ve Türklerin lalesi (MEB; 2018, s.83).

Görsel 32: Türk hamamını gösteren tablo (MEB; 2018, s.89).

EK-7. SOKM ÖGELERİ

SOKM ögeleri "sözlü gelenekler ve anlatımlar", "gösteri sanatları", "toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler", "doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar" ve "el sanatları geleneği" olmak üzere beş başlıkta toplanmaktadır. Bu başlıklar ve içerdiği kültürel ögeler şu şekilde sıralanabilir:

A: Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar

1. Mitler
2. Efsaneler (Kır efsaneleri - Kent efsaneleri – Memoratlar – Menkıbeler)
3. Destanlar (Epos, Epope)
4. Masallar
5. Halk Hikâyeleri
6. Fıkralar
7. Deyimler
8. Atasözleri
9. Küfürler
10. Argo Sözler
11. Yemin Sözleri
12. Selamlaşma Sözleri
13. Adlar (Kişi adları - Yer adları - Sülale adları – Lakaplar – Diğer)
14. Sözlü Tarih
15. Halk şiiri (Ninniler - Maniler - Türküler - Ağıtlar - Destanlar - İlahiler – Tekerlemeler- Bilmeceler - Alkışlar - Kargışlar –Diğer)
16. Sözlü Anlatımın Yardımcı Unsurları (Jestler – Mimikler)
17. Diğer

B: Gösteri Sanatları

1. Halk Müziği

a. Âşık Müziği ve Gösterimleri (Âşık Fasılları - Âşık Yarışmaları - Türkülü Hikâyeler – Diğer)

b. Tekke Şiiri ve Gösterimleri (Zikir – Sema – Semah – Diğer)

c. Anonim Müzik ve Gösterimleri (Türkü Türleri ve Ezgileri (Kırık Hava, Maya, Bozlak, vb.- Türkülü Atışmalar (Martufal, Bayraktar, Atma Türkü, vb.- Sıra Geceleri - Yaren Sohbetleri - Barana Sohbetleri - Kına Geceleri - Düğün Eğlenceleri – Diğer)

d. Halk Çalgıları (Vurmalı - Üflemeli - Tezeneli - Yaylı Halk Çalgıları- Diğer)

2. Halk Oyunları (Halay – Zeybek – Bar – Horon – Köçek – Diğer)

3. Halk Tiyatrosu (Köy Seyirlik Oyunları – Karagöz - Kukla - Ortaoyunu - Pandomim – Meddah - Diğer)

C: Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller ve Şölenler

1. Törenler, Kutlamalar ve Ritüelleri

a. Geçiş Törenleri (Doğum; Çocuksuzluk ve Çözüm Uygulamaları, Gebelik Dönemi, Doğum Sırası, Doğum Sonrası – Diş Hediği- Sünnet- Nişan- Düğün- Askerlik- Gurbete Çıkma- Hacca Gitme- Ölüm- Diğer)

b. Kutlamalar (Bayramlar- Panayırlar- Festivaller- Yıl Dönümleri- Anma Günleri- Kandiller- Özel Günler- Diğer)

c. Ziyaret Yerleri, Adak-Kurban Uygulamaları (Türbe- Yatır- Adak - Kurban- Sihir- Büyü- Fal- Kehanet-Rüya- Bolluk Ve Bereket Ritüelleri- Nazar- Uğur- Diğer)

2. Halk Hukuku

a. Töre (Örf, Örnek: Evlenme Modellerine ve Ensest Kurallarına Mutlak İtaat)

b. Gelenek (An'ane, Örnek: Eş Seçiminde Otoriteye Saygı)

c. Görenek (Adet, Örnek: Halkın Düğün Uygulamalarına Saygı)

d. Halk Hukuku Uygulamaları (Kan Davası- Namus Davası- Yemin, And İçme ve Sözünde Durma – Konuk Ağırlama – Yardımseverlik- Toplumsal Statü ve Farklılık Ölçütleri- Akrabalık Tanımı ve Biçimi- Diğer)

3. Halk Sporları (Cirit- Güreş- Bilek Güreşi- Nişan Alma- Boğa Güreşi- Deve Güreşleri- Horoz Dövüşleri- Köpek Dövüşleri- Çocuk Oyunları ve Oyuncakları- Diğer)

D: Doğa ve Evrenle İlgili Bilgi ve Uygulamalar

1. Mitik, Şamanik, Kozmogonik, Eskatolojik, Halk İnanışları (Tanrı – Melek- Şeytan- Cin- Peri- Hızır- Alkarısı/Al basması- Koncalus- Enkebut- Karabasan- diğer)

2. Dünya ve Evren'in Yaratılışı İle İlgili Bilgi ve Uygulamalar (Güneş- Ay- Yıldızlar- Dünya- Diğer)

3. Kıyamet (Kıyamet İşaretleri- Kıyamet Günü- Kıyamet Sonrası)

4. Halk Hekimliği (Ocaklar ve Tedavi Yöntemleri- Halk Hekimleri- Halk İlaçları- Sınıkçılar- Halk Baytarlığı ve Zoolojisi - Diğer)

5. Halk Takvimi ve Meteorolojisi

6. Halk Biyolojisi

7. Halk Botaniği

8. Halk Matematiği (Ölçü Birimleri- Tartı Birimleri- Hesaplama Yöntemleri- Diğer)

9. Halk Mimarisi (Konutlar ve Yapım Teknikleri- Ev İçi Mimari ve Dekorasyon- Hayvan Barınakları ve Samanlıklar- Yiyecek ve İçecek Depoları- Fırınlar ve Diğer Ekmek Pişirme Yerleri- Kulübeler- Çamaşırhane ve Yunaklar- Çeşmeler- İbadethaneler- Diğer)

10. Halk Ekonomisi (Takas- Hizmet Karşılığı Mal- İmece- Diğer)

11. Halk Taşımacılığı (Kara Taşımacılığı- Tekerlekli Araçlar- Kızaklı Araçlar- Irmak, Göl Ve Deniz Taşımacılığı- Diğer)

12. Halk Haberleşme Teknikleri (Haberci/Ulak- Hayvan Kullanımı- Simge Eşya- Mektup-Diğer)

13. Halk Tarım ve Hayvancılığı (Ekincilik- Toplayıcılık- Avcılık- Hayvancılık- Balıkçılık-Diğer)

14. Halk Mutfağı (Gıda Depolama Kültürü-Yerel Bilgi ve Becerilerle Üretilen Yemekler-Mutfak Araç ve Gereçleri- Kutsal ve Törensel Yemekler)

E: El Sanatları Geleneği

1. Geleneksel Meslekler (Demircilik- Bakırcılık- Kalaycılık- Yorgancılık- Semercilik-Marangozluk ve Oymacılık- Urgancılık-Tenekecilik- Dokumacılık-Örücülük- Oyacılık-İşlemecilik- Dericilik- Saraçlık-Ebruculuk- Hattatlık- Nakkaşlık- Halk Resmi- Diğer)

2. Giyim- Kuşam ve Süslenme

a. Kadın Giyimi (Bebek- Çocuk- Genç Kız- Nişanlı Kız- Gelin- Evli Kadın- Hamile- Dul-Yaşlı Kadın- Günlük Giyim- Tören Giyimi- Diğer)

b. Erkek Giyimi (Bebek- Çocuk- Sünnet Giyimi- Delikanlı- Damat- Yaşlı Adam- Günlük Giyim- Tören Giyimi- Mesleki Giyim-Diğer)

c. Süslenme (Boya- Süre- Rastık- Kına- Dövme-Takı- Küpe- Gerdanlık- Bilezik- Halhal-Kemer-İşleme- Oya- Diğer) (Oğuz, 2013a, s. 155-164).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	ÖZLEK, Gülendam
Uyruğu	
Doğum tarihi ve yeri	10.01.1991 / KIRŞEHİR
Medeni hali	
Telefon	05435050145
Faks	
E-posta	gulendam200916@gmail.com

Eğitim Derecesi	**Okul/Program**	**Mezuniyet yılı**
Lise	Mehmet Akif Ersoy Lisesi	2009
Üniversite	Ahi Evran Üniversitesi	2013
Yüksek Lisans		

Katıldığı Sempozyumlar:

II. Uluslararası Aksaray Sempozyumu, Aksarayın Somut Olmayan Kültürel Mirası (2017)

USBES 2018 Sempozyumu, 7. Uluslararası Sosyal bilgiler Eğitimi Sempozyumu, Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrencilere Sosyal bilgiler Kavramlarının Öğretimine Yönelik Bir Uygulama Önerisi (2018)